

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

WYDAWNICTWO KURJI DIECEZJALNEJ.

Adres Redakcji: Siedlce, Kurja Diecezjalna.

W sprawach prenumeraty i innych administracyjnych adres: Kurja Diecezjalna, Siedlce. || Zeszyty zamienne i egzemplarze recenzyjne należy nadsyłać pod adresem Redaktora.

Przedpłata roczna 10 zł., cena zeszytu miesięcznego 1 zł. Ogłoszenia (tylko na okładce) w stosunku 60 zł. za całą stronę; ogłoszenia całoroczne w stos. 40 zł. za stronę.

DZIAŁ URZĘDOWY.

Treść „Acta Apostolicae Sedis“.

Nr. 9.

Acta Pii PP. XI: Constitutio Apostolica, p. 289. — Litterae Apostolicae, p. 291. — Epistola, p. 307.

Acta SS. Congregationum: *S. C. Consistorialis:* Provisio Ecclesiarum, p. 309. — *S. C. de Religiosis:* Approbationes, p. 310. — *S. C. de Propaganda Fide:* I. Nominis immulatio, p. 311. II. Nominations, p. 311. — *S. C. Rituum:* I. Nivernen. Super „tuto“ in causa ven. M. Bernardae Soubirous, p. 311. II. Quebecen. Super martyrio venn. I. de Brébeuf et Soc., p. 314. III. Quebecen. Super „tuto“ in causa eorundem Martyrum, p. 316. IV. Super „tuto“ in causa ven. Laurentii Imbert et Soc., p. 318. V. Gratianopolitana, Super „tuto“ in causa ven. P. I. Eymard, p. 320. VI. Aquen. Super introductione Causae S. D. M. Dominicae Mazzarello, p. 323. VII. Approbatio novae editionis Ritualis Romani, p. 326.

Acta Tribunalium: *S. Poenitentiaria Apostolica:* Dubia de Iubileo, p. 327. — *S. Romana Rota:* L. Baiocen. Citatio edictalis, p. 328. II. Baltimoren. Citatio edictalis, p. 329.

Diarium Romanae Curiae: *S. C. dei Sacramenti:* Avviso di concorso — *S. C. dei Riti:* Congregazione Particolare. — *S. R. Rota:* Avviso. — *Segreteria di Stato:* Nomine, omorificenze. — *Maggior-domato:* Nomine. — *Necrologio,* pp. 330—336.

Nr. 10.

Acta Pii PP. XI: Litterae Decretales de Sanctis Teresia a Iesu Infante et Petro Canisio, p. 337. — Litterae Apostolicae, p. 366. — Epistolae, p. 375.

Acta SS. Congregationum: *Suprema S. C. S. Officii:* I. Proscriptio librorum sac. I. Hehn, p. 378. II. De sac. V. Pimentel, p. 378. III. Damnantur aliquot opera sac. I. Wittig, p. 379. — *S. C. Consistorialis:* Provisio Ecclesiarum, p. 380. — *S. C. Concilii:* Resolutiones cir-

ca supplementum congruae canonicalis, p. 381. — *S. C. de Propaganda Fide*: I. Provisio Ecclesiae, p. 383. II. Nominationes, p. 383. — *S. C. Rituum*: I. Wladislavien. Confirmationis cultus S. D. Bogumili, p. 384. II. Constantien. Introductionis causae S. D. Placidiae Viel, p. 387. — *S. C. pro Ecclesia Orientali*: Nominationes, p. 392.

Diarium Romanae Curiae: *S. C. dei Riti*: Congregazioni Antipreparatoria e Ordinaria. — Segreteria di Stato: Nomine, onorificenze. — Maggiordomato: Nomine. — Necrologio, p. 393—400.

Nr. 11.

Acta Pii PP. XI: Litterae Decretales de Sanctis Maria Magdalena Postel et Magdalena Sophia Barat, p. 401. — Constitutiones Apostolicae, p. 438. — Litterae Apostolicae, p. 444. — Epistola, p. 449.

Acta SS. Congregationum: *S. C. Consistorialis*: I. Cariaten. Interdicti et excommunicationis, p. 451. II. Provisio Ecclesiarum, p. 451. — *S. C. de Disciplina Sacramentorum*: Romana et aliarum. De facultate baptismi domi conferendi extra mortis periculum, p. 452. — *S. C. de Religiosis*: Approbationes, p. 453. — *S. C. Rituum*: Massilien. Introductio Causae Servae Dei Aemiliae de Vialar, p. 454.

Acta Tribunalium: *S. R. Rota*: Neten. Citatio edictalis (Giurdanella-Monfrini), p. 458.

Diarium Romanae Curiae: *S. C. dei Riti*: Congregazioni Antipreparatorie. — *S. Romana Rota*: Avviso. — Segreteria di Stato: Nomine, onorificenze. — Maggiordomato: Nomine. — Necrologio, pp. 459—464.

List Ojca św. Piusa XI do Biskupów Polskich.

Dilectis Filiis Nostris

Alexandro Tit. Sancti Augustini

S. R. E. Presb. Cardinali Kakowski

Archiepiscopo Varsaviensi

et Edmundo Tit. S. Joannis extra Portam Latinam

S. R. E. Presb. Cardinali Dalbor

Archiepiscopo Gnesnensi et Posnaniensi

ceterisque Episcopis Poloniae

PIUS PP. XI.

Dilecti Filii Nostri et Venerabiles Fratres, salutem et Apostolicam Benedictionem. Non parum solatii Nobis attulit epistula, quam Varsaviae congregati ad Nos nuper dedistis; non modo enim amore et obsequio ea reduntat erga Jesu Christi Vicarium, sed etiam egregiam sollertiam ex omni parte ostendit qua vestrarum dioecesium bono consulere studetis. Nec minus caritatem amavimus qua variorum rituum Episcopi, e Polonia universa congressi estis; ita ut illud

Psalmistae menti Nostrae sponte occurrerit: „Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum“. Quod ad eam pactionem pertinet, quae dudum hanc inter Apostolicam Sedem et Poloniam tam feliciter constituta est, Nos quoque vobiscum de re laetamur vehementer: atque optime quidem vos egistis in annuo isto conventu ea capiendo consilia, quae ad pactionem ipsam in usum deducendam maxime conferre viderentur. Ne cessetis igitur una cum diligenti clero, novam quasi sumentes ex fausto eventu alacritatem, pro Dei Ecclesia allaborare, id enim fore certa spes est, ut Polonorum gens nobilissima, quae tam bene de re christiana civilique saeculorum decursu merita est, avitae fidei splendorem et gloriam firme retineat. Nos vero qui, ut probe nostis, recens etiam benevolentiae Nostrae significationes patriae vestrae praestitimus, tum sacras B. Bobolae exuvias recuperando, tum veterem cultum B. Bogumili agnoscendo, tum denique paterno animo peregrinos vestros excipiendo, opportuna auxilia a Deo vobis precamur suppliciter; quorum in auspiciis, vobis, dilecti Filii Nostri et Venerabiles Fratres, gregibusque unicuique vestrum conceditis, Apostolicam Benedictionem amantissime in Domino impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die X mensis Julii anno MCMXXV, Pontificatus Nostri quarto.

Pius PP. XI.

DECRETUM

WLADISLAVIEN.

CONFIRMATIONIS CULTUS

AB IMMEMORABILI TEMPORE PRAESTITI

SERVO DEI

BOGUMILO

ARCHIEPISCOPO GNESNENSI

BEATO VEL SANCTO NUNCUPATO

BOGUMILUS cuius nomen, graece Theophilus, latine Amedeus, in tota Poloniae regione, praesertim in dioecesibus Wladislaviensi et Gnesnensi, ab immemoriali tempore cum fama sanctitatis et prodigiorum celebratur. E vetusta et clara Poraiorum stirpe progenitus, circa annum 1116 ortum duxit in villa haereditaria *Kozmin*. Parentes habuit Boguphalum Castellanus Gnesnensem, et Catharinam et Gryphytarum gente, qui in civili congruente statu, magisque in sancta religione christianisque moribus filios suos Boguphalum et Bogumilum instituere et educare sategerunt. Ambo fratres Gnesnam missi tunc principem Poloniae urbem, studiis sedulam operam dederunt sub sancto doctoque viro Othone, postea Bambergensi Episcopo. Deinceps Parisiis humanas divinasque litteras apud egregios magistros perceperunt, exemplum illud clarissimum intuentes et imitantes S. Bernardum Abbatem, Ordinis Cisterciensis fundatorem. Studiis ab-

solutis, in patriam reversi, Boguphalus monasterium Cisterciense in *Lecnd* ingressus est; BOGUMILUS autem, amplissimae haereditatis dominus et administrator, prope pagum *Dobrow* Ecclesiam aedificavit *Ssmæ Trinitati* dicatam, quam etiam parochiali titulo et congrua dote, ecclesiastica auctoritate interveniente, honestavit. Interim BOGUMILI avunculus, Janislaus, archiepiscopus Gnesnensis, noscens adolescentem optimis qualitatibus praeditum et ad statum clericalem magis inclinatum, ipsum adscivit in aulam suam *Unjejoviam*, ubi Dei Famulus cancelarii munere fungens, insimul studio et pietate ad sacros ordines se disponebat. Sacerdotio auctus et probatus, prius parochiae *Dobroviensi* praepositus est postea decanus ecclesiae cathedralis Gnesnensis ab ipso Archiepiscopo renuntiatus, eidem reservata cura praedictae parochiae, altero sacerdote coadiuvante. Utrumque officium ita conciliasse recteque peregrisse perhibetur, ut singulis diebus festis, Dei Famulus, recitatis in choro praedictae cathedralis horis canonicis pedester pergeret in pagum *Dobrow*, qui ultra erat decimo et quinto milliario, ad Missam celebrandam suumque ministerium gerendum, sacrisque expletis, Gnesnam rediret ad communem mensam sui collegii. Prodigia quoque eo temporis spatio, aliquando patrata feruntur, BOGUMILUM nempe sicco pede Fluvium *Vartam* transire, similique modo ad ulteriorem ripam et in *Dobroviensem* ecclesiam populum deducere, Fluvii pisces ad se vocare et pauperibus in cibum distribuere, atque superfluos benedicere ac in flumen immittere, arcana voce dicente: „Crescite et multiplicamini“. Quibus omnibus perspectis nil mirum si, anno 1167, Archipraesule *Ioanne* vita functo, Capitulum Cathedrale ad successoris electionem legitime procedens, unanimi suffragio proclamaverit BOGUMILUM Archiepiscopum Gnesnensem. Qui tamen, re cognita, de se suisque viribus humiliter sentiens reluctavit, sed tandem omnium votis ab *Alexandro* Papa III probatis acquiescens et divinae voluntati obtemperans, oblatam dignitatem et onus pastorale suscepit. In Episcopum consecratus suaeque archidioeceseos capta possessione, quin de prioris vitae ratione ac studio, vigiliis, orationibus, ieiuniis remitteret, cuncta episcopalia munia egit omni cura, sollicitudine et vigilantia adhibita in clerum et populum, *Boni Pastoris* verbo et exemplo instructus et sedulus imitator. Insuper e lauto et copioso suo patrimonio generosas tradidit largitiones piis operibus dioecesanis praesertim scholis erigendis in puerorum et adolescentium utilitatem, quae iuxta morem sacris aedibus proximae et continentes erant, earumque regimini et incremento salutaribus constitutionibus consuluit. De Cisterciensis Ordinis propagatione sollicitus ac beneficus ingentem e suis bonis destinavit portionem, quam ad manus patris *Boguphali Wongroviae* voluit esse depositam eo fine, ut exinde ingens monasterium Cisterciense fundaretur et sustentaretur. Ex proventibus huius foundationis condita fuit *Eremus Coronoviae* (M. D. *Posnanien.*) an. 1288. — Postquam per quinque annos Ecclesiam et archidioecesim suam sanctissime rexisset ac gubernasset, non absque matura deliberatione, precibus, consilio, instinctu afflatuque caelesti communita, exoptans reliquum vitae tempus impendere in bonorum caelestium contemplatione sui que spiritus perfectione, petita et obtenta venia ab ipso Summo Pontifice *Alexandro* III, tunc *Venetis* commorante, Archiepiscopatum abdicavit atque oneri pariter et honori cessit anno 1170. Tum a *Camaldulensibus* in

Hungaria degentibus solitariam vitam ac regulas edoctus, Gnesnam rediit, et in solitudinem prope pagum *Dobrow* se recepit, priscam vitae rationem repetens. Per decennium a recessu numquam exivit, nisi ad confessiones excipiendas et ad verbum Dei praedicandum, eo ferventius, quo magis dulciora et uberiora gustabat in solitudine et dona caelestia et virtutum incrementa. Hoc exemplum non raro evenisse compertum est in aliquibus Dei Famulis santisque viris atque Episcopis, uti in S. Ioanne Silentiario qui Coloniensi in Armenia Episcopatu dimisso, in Sancti Sabbae laura monasticam vitam duxit et sancto fine quievit. — Tandem solitarius BOGUMILUS, laboribus atque austeritatibus consumptus, lethali morbo correptus atque sacramentis Ecclesiae refectus obdormivit in Domino anno 1182, die 10 iunii. — In illa novissima hora traditio adhuc viget quod Beatissima Virgo Maria inter Poloniae sanctos Patronos apparuit Dei Famulo, ita ostendes suam benevolentiam, devotionis praemium, ac bonum omen ac pignus gloriae futurae. — In Ecclesia Dobroviensi exequiis rite celebratis atque exuviis in ea honorifice conditis statim ingens populi multitudo sepulcrum adire coepit, validum patrocinium euliumque, in suis necessitatibus, intercedente BOGUMILO, a Deo impetratura, atque una cum hac frequentia et pietate christifidelium ad sacrum corpus, exortus dicitur cultus publicus Dei Famulo exhibitus. Quem cultum immemorabilem ab anno 1182 in quo Dei Famulus obiit, ad haec usque tempora constantem, et perseverantem fidenti animo et per testimonia et documenta authentica comprobare actores aggressi sunt. Inter plurima, quae in tabulis processualibus Episcopalis Curiae Wladislaviensis recensentur, praecipua sunt: Vita S. BOGUMILI a Stephano Canonico Regulari ad Nicolaum Callisii in urbe, ex antiquissimis gravium auctorum chronicis excerpta, primum Varsaviae edita anno 1649, Romae deinde anno 1663, Acta Bollandiana ad mensem iunium; aliaque plura testimonia, documenta ac monumenta ex quibus omnibus colligitur et exhibetur cultus immemorialis praefati Servi Dei a sequentibus titulis: Nomen Beati vel Sancti. Imagines radiis et aureolis coronatae, reliquiae publicae venerationi propositae, elevatio corporis a Fulcone Gnesnensi Archiepiscopo, quinto post Sanctum BOGUMILUM, qui sedis et Ecclesiae Gnesnensis, circa annum 1000 erectae, decimus quartus antistes numeratur, anno 1232 circiter peracta, eiusque translatio facta, die 19 Ianuarii anno 1668, ab Ecclesia Dobroviensi ad collegialem Unieloviensem, cura et decreto Nicolai de Prażmowski, Archiep. Gnesnensis ad maiorem cultum provehendum — insignia prodigia patrata, numerosae et frequentes peregrinationes, ad sepulcrum oblationes, dona et vota argentea, Festum cum Officio et Missa celebratum, demum nomen BOGUMILI in sacramentis baptismi et confirmationis administrandis impositum pueris et iuvenibus et relatum in libris parochialibus et in regestis episcopalibus. In ipsa urbe *Konia* propriis sumptibus scholas pias Congregationis Calasactinae fundavit parochus et decanus Koninscensis D. Bogumilus Kranicki, nomine et fundatione gloriosus et munificus. Itaque super huiusmodi cultu in dioecesi Wladislaviensi, in cuius finibus inveniuntur pagi *Dobrow* et *Unielow*, Processus Ordinarius Informativus adornatus fuit anni 1903 et 1909 una cum subsequenti Rmi Ordinarii sententia, atque ad sacram rituum Congregationem anno 1910 transmissus ac rite apertus suspensionem subiit ob recentiora decreta die 11 novembris 1912 et

31 ianuarii 1913, tantum ex parte observata circa scripta perquisita et non reperta. Deinde Rmi Archiepiscopi et Episcopi Poloniae enixe postularunt et per decretum S. R. C. die 11 augusti 1920, a Summo Pontifice Benedicto Papa XV fel. rec. obtinuerunt, ut attentis peculiaribus adiunctis et informationibus, in hac Causa procedi posset iuxta ordinem veteris iuris cum dispensatione ab integro novo ordine per recentiora decreta supra relata inducto. Quapropter, instante Rmo Dno Iosepho Trezzi, huius causae postulatore atque attentis votis et postulationibus RR. PP. DD. Archiepiscoporum et Episcoporum totiusque Nationis Poloniae, Emus et Rmus Dnus Cardinalis Ianuarius Granito di Belmonte, Episcopus Albanensis, eiusdem Causae Ponens seu Relator in ordinariis sacrorum rituum congregationis comitils subsignata die ad Vaticanas aedes coactis, sequens dubium discutiendum proposuit: *An sententia Rmi D. Iudicis ab Illmo ac Rmo Dno Episcopo Wladislaviensi delegati super cultu praefato Servo Dei ab immemorabili tempore exhibito, seu super casu excepto a decretis sa. me. Urbani Papae VIII confirmanda sit in casu et ad effectum de quo agitur?* Et Emi ac Rmi Patres sacris tuendis ritibus praepositi, post relationem ipsius Emi Ponentis, audito voce et scripto R. P. D. Angelo Mariani, Fidei promotore generali, omnibus sedulo perpensis, rescribere consuerunt: *Affirmative seu sententiam esse confirmandam.* Die 19 maii 1925.

Facta postmodum de his Sanctissimo Domino nostro PIO PAPAE XI per infrascriptum Cardinalem Sacrae Rituum Congregationi Praefectum relatione, Sanctitas Sua Rescriptum eiusdem Sacri Consilii ratum habuit et confirmavit, die 27, eiusdem mense et anno.

† A. CARD. VICO, EP. PORTUEN. ET S. RUFINAE, S. R. C. Praefectus.
L. † S.

ALEXANDER VERDE, S. R. C. Secretarius.

Pismo Dyrektora Generalnego Płae UnioŃis ŚŚ. Crucifixi. Nadestane do J. E. Ordynarjusza.

R-me Domine,

„GRATIA TIBI ET PAX“ in Cruce D. N. Iesu Christi, qui redemit nos et fecit nos regnum et sacerdotes, dispensatores mysteriorum Dei, et ministros verbi et gratiae suae, in gloriam et laudem ŚŚ. Nominis sui, in ostensionem charitatis Cordis sui dulcissimi; in vitam, salutem, pacem temporalem et felicitatem aeternam omnium hominum, maxime fidelium, in virtute Spiritus S.

Anno proximo adventante Magni Iubilaei, 1925, ex speciali mandato felicitis recordationis PP. Benedicti XV. magna solemnitate et religiosa pompa celebrabitur annus *quadragesimus prodigiorum Imaginis ŚŚ. Crucifixi*, quae singulari religione in sacello perantiquae pulcherrimae Ecclesiae S. Marcelli Papae et Martyris, asservatur et collitur.

In eius honorem Patres nostri, ab a. 1522, insignem et amplissimam Archiconfraternitatem instituerunt, quam Summi Pontifices et eximii laudibus approbarunt et summopere adamarunt, maximis-

que favoribus spiritualibus ac etiam civilibus ditarunt, ad instantiam praesertim illius praeclarissimi et sanctissimi Praesulis Mediolanensis, S. Caroli Borromei; cui Sodalitati consociatae fuerunt omnes quotquot in toto Catholico orbe constitutae sunt Confraternitates aut Consociationes quaelibet sub titulo SS. Crucifixi vel S. Crucis, inter quas merito celebranda ea est, quam in sua Gebennensi Ecclesia statuit S. Ecclesiae Doctor, Franciscus Salesius.

Praelaudatus SS. Pontifex Benedictus XV f. r., a. 1918, *motu proprio* erexit etiam *Piam Unionem Primariam* SS. Crucifixi, ad comodiorem praxim et ampliorem utilitatem omnium in universo orbe fidelium utriusque sexus et cuiuslibet aetatis, atque etiam piorum defunctorum.

Altare, super quo SS. Imago cura magna servetur et custoditur, Gregorianum factum fuit a b. m. PP. Gregorio XIII, a. 1577.

Haec omnia ad tuam notitiam ducenda esse existimavi ad hos praecipue fines:

1-o Ut tu velis libenter curare et promovere apud tuos in Christo filios cultum internum et externum Domini Iesu Crucifixi, quem plerumque ultimis hisce temporibus valde refriguisse summo nostro moerore comperimus.

2-o Ut velis quoque aut instaurare si olim fuerit, aut de novo instituere in tua Ecclesia sive Confraternitatem sive *Piam Unionem* SS. Crucifixi, eamque aggregare facias huic nostrae Primariae ad valde copiosas indulgentias eidem concessas acquirendas.

3-o Ut in visitatione huius Almae Urbis non omittas peregrinos adducere ad altare istius SS. et prodigiosae Imaginis, quae, per postrema quatuor saecula, ingentes divitias gratiae et misericordiae suae effudit super Sanctam hanc Urbem suam atque totum Catholicum orbem; prout videre est in libello (*Il SS. Crocifisso di S. Marcello*), et ex folio mensili (*La Croce Trionfante*), quae prostant apud hanc S. Marcelli Ecclesiam, et bibliopolas catholicos.

In recognitionem autem tot beneficiorum a Domino Iesu Christo Crucifixo suis fidelibus concessorum, in fine ipsius anni Iubilare, SS. Imago nostra in Basilica Vaticana *Aureola radiata aurea*, oblata stipe collatitia sive aureis munusculis confecta, summa celebritate decorebitur, atque ab universo populo per totam Urbem pompa solemnissima deducetur.

Sicque post tot diras et immanes perturbationes, clamare alte iterum poterimus: *Dicite in nationibus, quia Dominus regnavit a ligno*; et in regno universali Christi, iuxta vota SS. Patris Nostri PP. Pii XI, pacem illam habebimus, quam mundus dare nullo modo potuit, nec potest, nec poterit unquam.

Dominationis tuae Rev. mae

Addictissimus Servus

P. Angelucci Kett

ORD. SERVORUM MARIAE.
DIRECTOR GENERALIS
PIAE UNIONIS PRIMARIAE.

Modlitwa

przez J. E. Kardynała Mercier'a ułożona, celem wyproszenia u Pana Boga rychłego ogłoszenia dogmatu, iż N. Marja P. jest Pośredniczką łask Bożych, oraz wyjednania kanonizacji bł. Ludwika-Marji a Montfort, głosiciela tej nauki. Gorąco polecamy Wiel. Duchowieństwu odmawianie tej modlitwy.

ORATIO

Domine JESU CHRISTE aeterna et caro facta Sapientia, qui in sinu Beatae Mariae Virginis, SPIRITU SANCTO cooperante conceptus es, fac, quaesumus, ut sancta tua Ecclesia, ab eodem SPIRITU illuminata, doctrinam *Mediationis universalis* ejusdem Virginis Matris tanquam dogma definiat atque proclamet ad gloriam PATRIS.

In hunc consequendum finem, Domine, sacrificia nostra, preces, laboresque nostros Tibi libenter offerimus, rogantes insuper immensam tuam bonitatem, ut Beatus Ludovicus-Maria de Montfort, ipsius *Mediationis* perillustis praeco ac Doctor egregius, sanctorum honoribus decoretus.

Ipsa est etenim, qui magnum *dilectionis Sapientiae tuae Mysterium*: Ineffabilem *Mediatricem* MARIAM, *Matrem tuam atque nostram*, mirifice elucidans, longe lateque praedicavit.

Alter velut Joannes, *Incarnationis et crucis tuae*, animarumque sanctificationis, necnon ultimorum temporum arcana *penetrans*, contemplatus est Mariam: in omni salutis opere *Sociam tuam*, omnium gratiarum *MEDIATRICEM*, *Cordium Reginam* ac certe *Dominam*, *adversae daemonum potestatis Exterminatricem*; suorum devotorum filiorum in caelum *Introductricem*: *viam* utique planam a Deo nobis paratam ut ad Ipsum redeamus.

Itaque, te duce, Jesu, ad ferventem ac vere familiarem dilectionis quam tu vixisti vitam nos attrahens, „simplicem et perfectam“ docuit nos *MARIALIS MANCIPATUS* viam, ut „quasi modo geniti infantes“ omnibus maternis Beatae *Mediatricis* officiis corpore et anima nos totaliter tradentes, tibi Domine, per Matrem, maxime conformemur, et „propter Patrem“ tecum et in te vivamus.

O Domine Jesu, o Mater Maria, supplices nos exaudite; de vestra communi ac de Patris gloria equidem agitur; et quo magis in Ecclesia honorabitur Ludovicus-Maria, eo magis ad vos et ad caritatis Deum animae convertentur, ut illum diligentes atque illi servientes, „laudem gloriae“ *SANCTISSIMAE TRINITATI* in aeternum cantent. Amen.

DEKRETY

erekcji parafij katolickich w obrządku wschodnio-słowiańskim.

Nr. 2610.

Siedlce, d. 21 lipca 1925 r.

Henryk Przeździecki

D. Ś. T.

z Bożego zmiłowania i Stolicy Apostolskiej łaski

BISKUP PODLASKI

D e k r e t.

Na większą chwałę Boga.

Dla prawidłowego unormowania życia religijnego wiernych obrz. wsch. słowiańskiego, po pilnem rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu zdania zainteresowanych, zgodnie z kan. 1416 Prawa Kanonicznego, niniejszym Dekretem Naszym, na mocy szczególnych Władz, otrzymanych od Stolicy Świętej, w myśl śś. Kanonów 216, 1409, 1410, 1414 § 2, 1415 § 5, przywracamy, a raczej erygujemy i za taką ogłaszamy z dniem 1 sierpnia 1925 roku parafię obrządku wschodnio-słowiańskiego przy kościele Św. Trójcy we wsi Połoski, zaliczając do tej parafii wioski, znajdujące się na terytorjum dekanatu Bialskiego, czyli wiernych obrz. wsch. słowiańskiego, na terytorjum wspomnianego dekanatu Bialskiego, których poddajemy duchownej jurysdykcji proboszcza obrz. wsch. słowiańskiego w Połoskach. Do parafii tej postanawiamy, aby należał kościół filjalny w Dekudowie, co niniejszem ogłaszamy.

Uposażenie beneficjalne proboszcza obrz. wschodnio-słowiańskiego parafii będzie stanowiło: 1) dobra, właściwe kościołowi parafjalnemu w Połoskach, 2) dobrowolne ofiary wiernych, 3) t. zw. jura stolae, 4) pensja rządowa.

Z wyżej wymienionych źródeł, jak również z odpowiedniego domu mieszkalnego i budynków ekonomicznych ks. proboszcz obrządku wsch. słowiańskiego będzie czerpał dla siebie i dla służby kościelnej odpowiednie w tej parafii utrzymanie.

Jednocześnie, zgodnie z przepisami państwowymi, ogłaszamy, że proboszcz obrz. wsch. słowiańskiego parafii Połoski jest urzędnikiem stanu cywilnego dla wiernych obrządku wschodnio-słowiańskiego tejże parafii od daty wyżej podanej, przyczem polecamy temuż ks. proboszczowi, aby ściśle przestrzegał wszystkich przepisów, jakie zostały lub będą wydane odnośnie do akt stanu cywilnego.

Erygując w ten sposób wskrzeszoną parafię obrz. wsch. słowiańskiego w Połoskach, oddajemy ją w opiekę Najświętszego Serca Jezusa i Marji Matki Bożej, a naszej Najłaskawszej Królowej i Pani, żywiąc nadzieją, że przemożna ta opieka sprawi, iż wierni wzrastać będą w miłości Bożej, w żywej wierze i przywiązaniu do Stolicy Pio-

trowej, a przykładem życia swego pociągną innych, dotąd oddzielonych jeszcze, współbraci do jedności świętej w prawdziwej wierze naszej wyznawianiu.

Niniejszy Dekret, w trzech autentycznych egzemplarzach sporządzony, polecamy wykonać JWKs. Ludwikowi Romanowskiemu, T. Szambelanowi J. Ś., Prałatowi Kolegiaty Janowskiej, Dziekanowi Białskiemu.

Dan w Siedlcach, w rezydencji Naszej.

Data, jak wyżej.

† **Henryk biskup.**

Kanclerz Kurji Ks. *Roman Wilde.*

Nr. 2612.

Siedlce, d. 21 lipca 1925 r.

Henryk Przeździecki

D. Ś. T.

z Bożego zmiłowania i Stolicy Apostolskiej łaski

BISKUP PODLASKI

D e k r e t.

Na większą chwałę Boga.

Dla prawidłowego unormowania życia religijnego wiernych obrz. wsch. słowiańskiego, po pilnem rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu, zgodnie z kan. 1416 Pr. Kan., zdania zainteresowanych osób, niniejszym Dekretem Naszym, na mocy szczególnych Władz, otrzymanych od Stolicy Świętej, w myśl śś. kanonów 216, 1409, 1410, 1414 § 2, 1415 § 5, przywracamy, a raczej erygujemy i za taką ogłaszamy z dniem 28 lipca 1925 roku parafję obrządku wschodnio - słowiańskiego przy kościele św. Jana Ewangelisty we wsi Bubel Stary, dekanatu Janowskiego, zaliczając do teje parafji terytorjum parafij: Janowskiej, Konstantynowskiej i Klonownicy Dużej, czyli wiernych obrządku wschodnio-słowiańskiego w obrębie wyżej wskazanych parafij, dekanatu wzmiankowanego Janowskiego, których poddajemy duchownej jurysdykcji proboszcza obrz. wsch. słowiańskiego w Bublu Starym.

Uposażenie beneficjalne proboszcza obrz. wsch. słowiańskiego w Bublu Starym będzie stanowiło: 1) dobra, właściwe kościołowi parafjalnemu, w Bublu Starym 2) dobrowolne ofiary wiernych, 3) t. zw. jura stolae, 4) pensja rządowa.

Z wyżej wzmiankowanych źródeł, jak również z odpowiedniego domu mieszkalnego i budynków ekonomicznych ks. proboszcz obrządku wsch. słowiańskiego będzie czerpał dla siebie i dla służby kościelnej utrzymanie w parafji wyżej wspomnianej.

Jednocześnie, zgodnie z przepisami państwowymi, ogłaszamy, że proboszcz obrz. wschod. słowiańskiego parafji Bubel Stary jest urząd-

nikiem stanu cywilnego dla wiernych tejże parafji od daty wyżej podanej, przyczem polecamy temuż ks. proboszczowi, aby ściśle stosował się do wszystkich przepisów, jakie zostały lub będą w przyszłości wydawane odnośnie akt stanu cywilnego.

Erygując w ten sposób wskrzeszoną parafję obrz. wsch. słowiańskiego w Bublu, oddajemy ją w opiekę Najświętszego Serca Jezusowego i Marji Matki Bożej, a Naszej Najlaskawszej Pani i Królowej, żywiąc nadzieję, że przemożna ta opieka sprawi, iż wierni wzrastać będą w miłości Bożej, w żywej wierze i przywiązaniu do Stolicy Piotrowej, a przykładem życia swego pociągną innych, dotąd oddzielonych jeszcze współbraci, do jedności świętej w prawdziwej naszej wierze wyznaniu.

Niniejszy Dekret, w trzech autentycznych egzemplarzach sporządzony, polecamy wykonać JWks. Ludwikowi Kalickiemu, Kanonikowi Kapituły Naszej Katedralnej, Prałatowi - Dziekanowi Kapituły Kolegjały Janowskiej, Dziekanowi Janowskiemu.

Dan w Siedlcach, w rezydencji Naszej.

Data, jak wyżej.

† **Henryk biskup.**

Kanclerz Kurji Ks. *Roman Wilde.*

Nr. 2634.

Siedlce, dn. 21 lipca 1925 r.

Henryk Przeździecki

D. Ś. T.

z Bożego zmiłowania i Stolicy Apostolskiej łaski

BISKUP PODLASKI

D e k r e t.

Na większą chwałę Boga.

Dla prawidłowego unormowania życia religijnego wiernych obrz. wsch. słowiańskiego, po pilnem rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu, zgodnie z kan. 1416 Pr. Kan., zdania osób zainteresowanych, niniejszym Dekretem Naszym, na mocy szczególnych Władz, otrzymanych od Stolicy Świętej, w myśl śś. kanonów 216, 1409, 1410, 1414 § 2, 1415 § 5, przywracamy, a raczej erygujemy i za taką ogłaszamy z dn. 28 lipca r. b. parafję obrz. wsch. słowiańskiego przy kościele św. Demetriusza Biskupa i Męczennika, we wsi Kijowiec, dekanatu Janowskiego, zaliczając do tejże parafji następujące wioski: Kijowiec, Dereczanka, Berezówka, Olszyn, Kołczyn, Mokranie Stare, Dobryń Duży, Horbów, Lachówka Duża i Mała, Kłoda, Lipnica, Rokitno, Woskrzenice Duże i Małe, Husinka, Korczówka, Michałki, czyli wiernych ob-

rządu wsch. słowiańskiego wyżej wspomnianych wiosek poddajemy duchownej jurysdykcji proboszcza obrz. wsch. słowiańskiego we wsi Kijowiec.

Jednocześnie, zgodnie z przepisami państwowymi, ogłaszamy, że proboszcz obrz. wsch. słowiańskiego parafji Kijowiec jest urzędnikiem stanu cywilnego dla wiernych obrz. wsch. słowiańskiego tejże parafji od daty wyżej podanej, przyczem polecamy temu ks. proboszczowi, aby ściśle stosował się do wszystkich przepisów, jakie zostały lub będą wydane w przyszłości odnośnie do akt stanu cywilnego.

Erygując w ten sposób wskrzeszoną parafję obrz. wsch. słowiańskiego w Kijowcu, oddajemy ją w opiekę Najświętszego Serca Jezusowego i Marji Matki Bożej, a Naszej Najłaskawszej Królowej i Pani, żywiąc nadzieję, że przemożna ta opieka sprawi, iż wierni wzrastać będą w miłości Bożej, w żywej wierze i przywiązaniu do Stolicy Piotrowej, a przykładem życia pociągną innych, dotąd oddzielonych jeszcze współbraci, do jedności świętej wiary w prawdziwej wierze wyznawaniu.

Niniejszy Dekret, w trzech autentycznych egzemplarzach sporządzony, polecamy wykonać JKs. Aleksandrowi Koczkodajowi, Wicedziekanowi i Proboszczowi parafji Malowa Góra.

Dan w Siedlcach, w rezydencji Naszej.

Data, jak wyżej.

† Henryk biskup.

Kanclerz Kurji Ks. Roman Wilde.

Z KURJI DIECEZJALNEJ.

Protokół

posiedzenia Komisji Diecezjalnej do Bractw kościelnych.

Działo się w Siedlcach, dnia 23 września 1925 r. o g. 4 pp.

Odbyło się posiedzenie Komisji Diecezjalnej do Bractw kościelnych. Obecni byli wszyscy członkowie oprócz XX. Prałatów Dębińskiego i Osińskiego. Przewodniczył J. E. Ks. Biskup Sufragan.

Przewodniczący zawiadomił, że sam prowadzi rejestry bractw, sprawdza kanoniczność erekcji, przeprowadza sprawy agregacji i statutów dla wszystkich bractw. Prace te są znacznie posunięte naprzód i przez to stwarza się podstawę do ożywienia działalności bractw, o czem Najdost. Arcypasterz myśli, by mianowicie w następnym turze wizytacji specjalnie wejrzeć w działalność bractw i stowarzyszeń.

Ks. Ławicki wyraża życzenie, by członkowie bractw, o ile możliwości, popierali stowarzyszenia młodzieży, a minimum poparcia widać w tem, by rodzice nie przeszkadzali młodzieży, jak dotąd, w należeniu do stowarzyszeń.

Przewodniczący polecił, by Ks. Ławicki jak najprędzej przygotował okólnik w tej sprawie do Duchowieństwa i przedłożył go Przewodniczącemu.

Ks. Łaski zawiadamia, że Koła Misyjne parafjalne nie dają znaku swej działalności i nie nadsyłają składek.

Wyjaśniono, że w tej sprawie przypomnienie już дано do druku w Miesięczniku Diecezjalnym.

Ks. Wilde wyraża życzenie, by kapłani o bractwach wygłaszali do ludu nauki, przynajmniej dwie na rok.

Obecni uważają ten wniosek za aktualny i proszą o przedłożenie go Najdostojniejszemu Arcypasterzowi.

Ks. Stefanowski zwraca uwagę, że w niektórych parafjach, nawet mniejszych, zbyt dużo erygowano bractw i dlatego praca w nich idzie słabo.

Obecni postawili wniosek, by prosić Najdost. Arcypasterza, ażeby nie mnożono ilości bractw, lecz by do chwili rozwinięcia istniejących, a głównie: Różańca, Najśw. Sakramentu i Nauki Chrześcijańskiej, Władza Diecezjalna nie udzielała pozwoleń i nie erygowała nowych bractw.

Na tem protokół zakończono, odczytano i podpisano.

† **Czesław biskup.**

X. Stanisław Ławicki.

Zatwierdzam.

Siedlce, d. 25. IX. 1925 r.

† **Henryk biskup.**

O wzywaniu na kongregacje dekanalne księży obrządku wschodnio-słowiańskiego.

Do JJWWXX. Dziekanów dekanatów: Bialskiego, Janowskiego i Parczewskiego.

Z polecenia J. E. Ordynariusza Kurja uprzejmie poleca, ażeby JJWWXX. Dziekani zwracali uwagę, by księża proboszczowie obrz. wschodnio-słowiańskiego i ich pomocnicy w parafjach obowiązkowo uczestniczyli w kongregacjach dekanalnych, stąd też każdorazowo o mającej się odbyć kongregacji JWks. Dziekan będzie zawiadamiał odnośnych ks. proboszczów obrz. wsch. słowiańskiego w powierzonym mu dekanacie.

Poszukiwanie metryki. Okręgowy Zarząd Koła Związku Inwalidów Wojennych R. P. w Siedlcach za pośrednictwem Kurji zwraca się do wszystkich XX. Proboszczów z prośbą o wyszukanie i nadesłanie mu kopii aktu zejścia Jana Tomasiuka, poległego na wojnie rosyjsko-niemieckiej. Akt ten potrzebny jest Zarządowi celem wyjednania zaopatrzenia wdowiego żonie po zmarłym Janie Tomasiuku, Michalinie Tomasiukowej.

Odezwa P. Wojewody Lubelskiego o kościołach po-marjawickich w Goździe i Grabowie. — Wojewoda Lubelski. Lublin, d. 29 lipca 1925 r. № 6931/B. — Do P. Starosty w Garwolinie. Wnie-sioną przez „arcybiskupa” marjawitów Kowalskiego do Najwyższego Trybunału Administracyjnego skargę przeciw zatwierdzeniu przez

władzę państwową uchwały zebrania b. marjawitów wsi Gózd i Grabów z 9/II 23. Najwyższy Trybunał Administracyjny odrzucił ze względów formalnych, gdyż według normalnego statutu parafij marjawickich, zatwierdzonego przez b. Ministra Spraw Wewnętrznych b. cesarstwa ros. w dniu 6/II 1909 r., potwierdzonego następnie przez ustawę o wyznaniu marjawickiem z dnia 11/III 1912 (Zb. pr. ces. ros. wyd. 1912 r. t. 11), Kowalski nie ma legitymacji do występowania w charakterze przedstawiciela parafij odnośnie do przedmiotów, stanowiących statutowo zakres działania zarządów tych parafij.

O powyższej decyzji N. Tryb. Admin. należy zawiadomić b. marjawitów wsi Gózd i Grabów.

Odpis wyroku Najw. Tryb. Admin. dołączam.

Wojewoda Lubelski w z. (—) *Dr. St. Bryła.*

Statuty i dyplomy Bractw. Dotychczas Kurja wydrukowała i rozesłała do wszystkich XX. Proboszczów statuty bractw: Najświętszego Sakramentu, Nauki Chrześcijańskiej, Różańca, Trójcy Przenajświętszej i św. Anny. Obecnie jest w przygotowaniu i niebawem będzie wydrukowany statut bractwa Szkaplerza Karmelitańskiego. Jeżeli który z XX. Proboszczów nie otrzymał jeszcze dla swojej parafii statutów odnośnych bractw, w parafji kanonicznie erygowanych, winien się po nie zwrócić do Kurji.

Co się zaś tyczy dyplomów dla członków bractw, tylko trzej XX. Dziekani do tej pory zgłosili zapotrzebowanie dla powierzonych sobie dekanatów i dyplomy te zostały im wysłane. Inni XX. Dziekani zgłoszenia nie nadesłali. Dlatego Kurja, z polecenia J. E. Ordynariusza, podzieliła pozostałe dyplomy i wysłała do reszty dekanatów. Sądząc z zamówień, nakład, uczyniony przez Kurję, okazał się liczbowo bardzo niski, chociaż wszystkich dyplomów wydrukowano dotychczas 35.000 sztuk. Ci XX. Proboszczowie, dla których wysłana liczba dyplomów okazałaby się niedostateczną i chcieliby zamówić ich więcej, zechcą zgłosić zapotrzebowanie do odnośnych XX. Dziekanów, a ci zamówienie dla dekanatu zgłoszą do Kurji najpóźniej do 1 grudnia r. b. Będą drukowane też dyplomy dla członków bractwa Szkaplerza Karmelitańskiego. Innych dyplomów i statutów, poza wyliczonymi, drukować się nie będzie ze względu na bardzo małą liczbę pozostałych bractw w diecezji.

Wykaz ofiar, złożonych na kupno domu dla Nuncjatury Apostolskiej w Warszawie.

Od J. E. KsKs. Biskupów	600,—	Z przeniesienia	19.304,35
Od obu Kapituł	1.300,—	Dekanat Białski	1.384,75
Od alumnów Semin. W.	71,16	" Łaskarzewski	1.314,—
Dekanat Radzyński	4.492,20	" Łosicki	1.078,30
" Łukowski	2.501,57	" Stężycki	963,13
" Siedl. św. S-wa	2.129,63	" Janowski	937,31
" Sterdyński	1.971,06	" Międzyrzeczki	853,40
" Sokołowski	1.634,90	" Siedlce-Katedra	820,81
" Parczewski	1.630,63	" Żelechowski	796,55
" Garwoliński	1.548,50	" Wisznicki	726,59
" Węgrowski	1.424,70	" Włodawski	656,58
Do przeniesienia	19.304,35	Razem	28.835,77.

Zmiany w składzie osobistym Duchowieństwa.

Przeniesieni XX. Proboszczowie i Administratorzy: *Ks. Józef Makarewicz z Polskiej Woji do Sadownego, Ks. Stefan Lipowski z Sobieszyna do Skrzyszewa, Ks. Rafał Łysanowicz z Życzyna do Sobieszyna, Ks. Szymon Sidewicz z Próchenek do nowoerygowanej parafii Wniebowzięcia NMP. w Białej, Ks. Stefan Kosmowski z Huszczy do Życzyna, Ks. Jakób Oleksy z Chłopkowa do Opola, Ks. Mikołaj Filipowicz z Opola do Huszczy, Ks. Franciszek Balicki ze Sławatycz do Chłopkowa, Ks. Wincenty Kropiwnicki z Sadownego do Niwisk, Ks. Wincenty Orłowski z Rokitna do Ortela Królewskiego, Ks. Stanisław Kołodziejczyk z Zarzeca do nowoerygowanej parafii Mszanna.*

Przeniesieni XX. Wikariusze: *Ks. Polikarp Rowicki z Trzebiezowa do parafii Katedralnej w Siedlcach, Ks. Czesław Pniewski z parafii katedralnej w Siedlcach do par. Św. Stanisława tamże, Ks. Bronisław Łętkowski z Niwisk do Starej Wsi, Ks. Józef Andrzejczuk z Węgrowska do Sokołowa, Ks. Kazimierz Izdebski z Sokołowa do par. Przemienienia Pań. w Łukowie, Ks. Wacław Jankowski z Kossowa do Ostrowa, Ks. Edward Jakubczak z Ostrowa do Radzyna, Ks. Nikodem Masłowski, adm. par. Łazówek, na wikariat do Kossowa.*

Mianowani XX. Proboszczowie i Administratorzy: *Ks. Stanisław Nowek do Sławatycz, Ks. Michał Dąbrowski do Próchenek, Ks. Jan Godlewski do Polskiej Woli, Ks. Franciszek Osiniński do Rokitna, Ks. Aleksander Zalski do Zarzeczca, Ks. Stanisław Galatowski, kapłan diec. Kamienieckiej, do Wirowa.*

Mianowani: *Ks. prał. Ruman Wilde, kanclerz Kurji, przewodniczącym w Komisji Organistowskiej, Ks. Marjan Jankowski, D. S. T., profesorem Seminarjum Duchownego, neopresbiter Ks. Antoni Wysocki wikariuszem w Wodniach.*

W obrządku wschodnio-słowiańskim mianowani administratorami parafii tegoż obrządku: *Ks. Mikołaj Hałas w Holi, Ks. Marek Jaczynowski w Bubl, Ks. Andrzej Gryciuk w Połoskach.*

Zwoleni: *Ks. Stanisław Stefanowicz z obowiązków adm. par. Ortel Król., Ks. Jan Myrdzio z probostwa w Skrzyszewie i ekskardynowany z diecezji, Ks. Stanisław Bartynowski T. J. z obowiązków ojca duchownego w Seminarjum i z wikariatu w Białej, Ks. Marjan Stroiński z probostwa w Wirowie z pozostawieniem na stanowisku kapelana tamże i prefekta.*

Dziennik czynności J. E. Ordynariusza.

Dnia 8 lipca J. E. Ordynariusz wyjechał do Warszawy w sprawach kościelnych oraz na Zjazd do Lublany.

Dnia 18 lipca Powrócił do Siedlec.

Dnia 21 lipca Wyjechał do Warszawy na posiedzenie Komisji do spraw konkordatowych.

Dnia 24 lipca Powrócił do Siedlec.

Dnia 6 sierpnia Wygłosił naukę w Katedrze.

- Dnia 10 sierpnia Wyjechał do Warszawy na posiedzenie Komisji do spraw konkordatowych.
- Dnia 12 sierpnia Powrócił do Siedlec.
- Dnia 15 sierpnia Odprawił Mszę św. w Katedrze i poświęcił sztandar pracowników miejskich.
- Dnia 22 sierpnia Wyjechał na wizytację pasterską diecezji.
- Dnia 31 sierpnia Powrócił do Siedlec.
- Dnia 1 września Odprawił Mszę św. na rozpoczęcie roku szkolnego w Seminarjum Mniejszym, poczem wyjechał do Janowa na rozpoczęcie roku szkolnego w Seminarjum Większym.
- Dnia 6 września Udzielał święceń alumnom w Janowie, poczem wrócił do Siedlec.
- Dnia 7 września Wyjechał do Warszawy celem złożenia przysięgi, poczem udał się do Gniezna i Poznania.
- Dnia 14 września Powrócił do Siedlec.
- Dnia 16 września Udał się na wizytację pasterską do dekanatu Węgrowskiego.
- Dnia 24 września Powrócił do Siedlec.

Kronika miejscowa.

Czynności JE. Ks. Biskupa - Sufragana.

Dnia 14 Sierpnia r. b. Najprzewielebniejszy ks. biskup Sokołowski udał się na wizytację jesienną diecezji, którą odbył w dniach następujących, zwiedziwszy kolejno parafje: Węgrów, Stara Wieś, Miedzna, Skibniew, Grodzisk, Zembrów, Kossów, Ugoszcz, Prostyń, Sadowne, Stoczek Węgrowski, Kąty i Korytnica Węgrowska, poczem d. 6 września wrócił do Siedlec. W czasie wizytacji udzielił sakramentu bierzmowania 6855 osobom, wykonsekrował dzwony w Prostyni dla miejscowego kościoła, sprawione staraniem poprzedniego proboszcza ks. kanonika A. Wodyno, ku czci św. Anny i bł. Czesława. Ponadto JE. Ks. Biskup-Sufragana wykonsekrował kielich i patenę dla kościoła parafjalnego w Kossowie i 2 kielichy z patenami dla kościoła parafjalnego w Stoczku Węgrowskim, poświęcił sztandar Stowarzyszenia Młodzieży katolickiej w Miedznej i tamże w kościele parafjalnym erygował kanonicznie drogę krzyżową, w Sadownem poświęcił sztandar straży ogniowej ochotniczej, a w Kossowie i w Korytnicy Węgrowskiej dokonał uroczystego poświęcenia kamienia węgielnego pod szkoły powszechne. Najdostojniejszy Wizytator ustawicznie głosił słowo Boże. Ks. Biskupowi-Sufraganowi asystowali ks. kanonicy M. Stefanowski i A. Olędzki.

Z SEMINARJUM.

Początek roku szkolnego 1925/26 w Większym Seminarjum Duchownem w Janowie Podlaskim.

1-go września powrócili alumni z letnich wakacyj do domów seminaryjnych w Janowie.

Na rozpoczęcie roku seminaryjnego przybył do Janowa J. E. Ks. Dr. Henryk Przeździecki, Biskup Podlaski i przez dni kilka w rekolekcyjnych ćwiczeniach karmił słowem Bożem ukochaną swą młodzież duchowną, stawiając jej przed oczy Jezusa zdradzonego przez Judasza, Jezusa cierpiącego, Jezusa ukrzyżowanego, Jezusa zmartwychwstałego. A na tle Męki Pańskiej malował ideał kleryka, ideał kapłana.

W niedzielę 6-go września seminarjum przeżywało wielką i radosną uroczystość:

Rano o 7-ej w kolegiacie rozpoczął Ekscelencja mszę św. pontyfikalną, podczas której udzielił trzem alumnom tonsury, dwudziestu alumnom ostarjatu i lektoratu, pięciu — subdiakonatu, sześciu diakonatu i diakona Antoniego Wysokińskiego wyświęcił na kapłana. 147 alumnów w generalnej Komunii św. przyjęło Sanctissimum.

W przemówieniu po mszy św. zachęcał Jego Ekscelencja Lewitów, by rozważaną Mękę Pańską w rekolekcjach przypominali sobie często w pracy duchownej i naukowej, a wyświęconym przypominał, że mają się gorliwie gotować na służbę Bogu i ludziom.

Te Deum laudamus kończyło święte ćwiczenia seminaryjne oraz mszę pontyfikalną.

A o godzinie 1 i pół po południu dnia tego w sali zamkowej nastąpiło uroczyste otwarcie roku seminaryjnego.

Półtorej setki alumnów czeka już na sali.

Wchodzi J. E. Ks. Biskup, poprzedzany przez ksks. profesorów z ks. Rektorem na czele oraz przez miejscowe duchowieństwo parafjalne z dziekanem ks. prałatem Kalickim.

Modlitwą do Ducha Św. rozpoczyna Jego Ekscelencja uroczystość.

Ks. prałat Lipiński, rektor seminarjum, w przemówieniu zaznacza, że już sześć lat przeżyło wskrzeszone seminarjum janowskie, daje krótką charakterystykę tego sześćciolecia.

Szczególniej charakteryzuje ostatni rok seminaryjny. Mówi, że były w seminarjum trudności, ale Opatrzność Boża je usuwała. Były radosne chwile w seminarjum, jak rocznica koronacji Ojca św., uświetniona uroczystą akademią i t. p. Ale Seminarjum przeżyło też i smutne chwile: 15 grudnia r. 1924 umarł profesor seminarjum, ks. Antoni Gilewski, 29 stycznia 1925 r. umarł w Lublinie honorowy profesor seminarjum, ks. prałat Józef Pruszkowski, Socius Academiae Litterariae Cracoviensis. 19 marca 1925 r. w żałobnej akademii uprzytomniło sobie seminarjum życie i dzieła „Bojownika za wiarę” śp. ks. Pruszkowskiego i w uroczystym „Requiem” błagało śpiewem Boga o pokój wieczny dla tego, co tak ukochał Podlasie.

Daje następnie ks. Rektor sprawozdanie z pracy w bibliotece seminaryjnej. Ks. kanonik dr. Poboży, jako bibliotekarz, z pomocą alumnów posunął pracę naprzód w bibliotece seminaryjnej, liczącej już kilka tysięcy tomów.

Podkreśla ks. Rektor pracę alumnów w stowarzyszeniach seminaryjnych, jak w „Kole Seminaryjnym Towarzystwa Misyjnego”, w „Unitas” — Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa, w „Społem” — Sklep alumnów, w „Chórze seminaryjnym”, w „Książnicy” — instytucja do sprowadzania książek dla alumnów.

Przedstawia stan zdrowotny alumnów z ostatniego roku seminaryjnego.

Sprawozdanie gospodarcze obiecuje ks. Rektor dać później.

Dziękuję J. E. Ks. Biskupowi za szczególną opiekę nad seminarjum, za rekolekcje, dopiero co przeprowadzone i za to, że deleguje do Janowa J. E. Ks. Biskupa Sufragana, który swem wielkiem doświadczeniem pedagogicznym wiele pomoże seminarjum.

Wita nowych ksks. profesorów; najpierw dawniejszego profesora naszego seminarjum ks. Magistra Jarosława Karpan-Kozłowskiego, a dalej ks. Magistra Jana Kazimierczaka i ks. Doktora Marjana Janowskiego, jako już wychowanych w seminarjum janowskiem.

Wyraża wreszcie ks. Rektor nadzieję, że przy pomocy Bożej i Opiece Najdostojniejszego Arcypasterza seminarjum, jak dotąd, i w dalszym ciągu będzie się rozwijało.

Ks. wicerektor odczytuje postanowienia co do planu pracy naukowej w roku seminaryjnym 1925 — 26.

Ksks. Profesorowie z ks. Rektorem na czele wraz z nowowyświęconym ks. Antonim Wysokińskim składają professionem fidei.

Jego Eksceleńca zaznacza w przemówieniu swem, że trudności muszą być wszędzie, gdzie się dokonywa wielkie dzieło. Wyraża radość, że obecny na sali kapłan katolicki wschodnio-słowiańskiego obrządku, ks. Jaczynowski, proboszcz z Bubl, jest żywym przykładem powszechności Kościoła, który Chrystus Pan ustanowił dla wszystkich języków i wszystkich narodów. Zachęca Ks. Biskup usilnie alumnów, aby byli ulegli i posłuszni swym przełożonym. Wreszcie wyraża radość, że może delegować do Janowa J. E. Ks. d-ra Czesława Sokołowskiego, Biskupa Sufragana.

Ks. profesor Stefan Jaskłowski wygłosił wstępą prelekcję: sprawa chrztu i małżeństwa Mieszka I z Dobrawą, odnośne teorie Wacława Aleksandra Maciejewskiego i Augusta Bielowskiego.

Dziękuję Eksceleńca prelegentowi za pięknie opracowany referat. Udziela misji kanonicznej nowo wyświęconemu kapłanowi do pracy w diecezji i zapowiada mu, że go wysła jeszcze w tym roku na wyższe studia do uniwersytetu warszawskiego.

Obecnych na sali wikariusza janowskiego, ks. Józefa Pyziółka i alumna Piotra Aleksandrowicza wysła Jego Eksceleńca na dalsze studia do uniwersytetu lubelskiego, a alumnów Józefa Pietraszka i Antoniego Chojeckiego — do Rzymu. W tem miejscu Jego Eksceleńca udzielił wszystkim arcybiskupowskiego błogosławieństwa.

Słowami: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus” zamyka Eksceleńca uroczystość.

Alumni pieśnią „Królowej Anielskiej śpiewajmy” żegnają Jego Eksceleńcę i polecają się Matce Najświętszej w rozpoczynającym się roku seminaryjnym.

Ks. Jan Grabowski.

Rozporządzenia prawno-państwowe.

W sprawie wojskowych.

Dziennik ustaw R. P. z d. 15 kwietnia r. b. № 37 ogłasza rozporządzenia wykonawcze Ministrów: Spraw Wojskowych i Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 marca 1925 r., oraz z dnia 24 marca 1925 r., wyjaśniające poszczególne artykuły rzeczonyj Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Z tych rozpo-

rzędzeń wyjaśniających poniżej podajemy do wiadomości Wielebnego Duchowieństwa te, które dotyczą Urzędników stanu cywilnego. I tak:

Do art. 21.

„§ 137. Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący księgi metryczne mają corocznie w miesiącu wrześniu sporządzić osobno dla każdej gminy wyciągi z metryk urodzenia i śmierci osób płci męskiej, które w roku następnym mają ukończyć, względnie ukończyły 21 rok życia i przed końcem września przesłać je urzędom gminnym, właściwym dla miejsc urodzenia względnie śmierci wykazanych osób. Dla wyciągów tych obowiązuje wzór Nr. 11.

Wzór Nr. 11 do § 138.

Województwo.....

Powiat.....

W Y C I A G

z metryk urodzin (chrztu) względnie metryk śmierci mężczyzn urodzonych w r.....

№ porządkowy	NAZWISKO i IMIĘ	Dzień i miejsce urodzenia	Data i miejsce ewentual. śmierci	a) Nazwisko i imię ojca b) nazwisko rodzinne i imię matki	Zawód wzgl. zajęcie ojca	U w a g i
1	2	3	4	5	6	7

Nr..... dn..... 19..... r.

Pieczęć urzędowa

Podpis prowadzącego metryki.

U w a g a. W rubryce 7 należy zamieszczać wszelkie daty, które mogą posłużyć do ewentualnego odszukania zapisanego, zwłaszcza podać gminę faktycznego (stałego) zamieszkania, względnie pobytu, o ile jest znana.

§ 545. Każdy, podlegający powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej, do chwili ostatecznego określenia jego stosunku do służby wojskowej (art. 35. punkt a, b, c, d, e), o ile chce zawrzeć związek małżeński, musi uzyskać zezwolenie władz wojskowych pod groźbą odpowiedzialności z art. 98.

§ 546. Uznani przy poborze za zdolnych do wojska stałego (ka-

tegorja A) w czasie od przeglądu aż do odbycia służby w wojsku stalem, muszą również uzyskać od władz wojskowych zezwolenie na zawarcie małżeństwa i od chwili wcielenia na zasadach ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, zaś w czasie pozostawania w służbie w wojsku na zasadach ustawy o prawach i obowiązkach szeregowych wojska polskiego.

§ 547. Oficerowie i szeregowi rezerwy, oraz pospolitego ruszenia, mogą zawierać związki małżeńskie bez zezwolenia władz wojskowych, o ile nie pełnią czynnej służby w wojsku.

Osoby te muszą jednak zawiadomić o zawarciu małżeństwa właściwe powiatowe komendy uzupełnień.

Osoby, uznane za niezdolne do służby wojskowej (k. E), zezwoleń władz wojskowych na zawarcie małżeństwa nie potrzebują.

§ 548. Osobom, wymienionym w §§ 545 i 546, zezwoleń na zawarcie związków małżeńskich do chwili wcielenia udzielają komendanci właściwych powiatowych komend uzupełnień tylko w wypadkach, zasługujących na uwzględnienie.

Osobom takim, przebywającym zagranicą, zezwoleń tych mogą również udzielać urzędy konsularne.

Zezwolenia te, o ile związek małżeński nie został zawarty do chwili wcielenia, tracą swą ważność.

§ 549. Podania o zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego należy wnosić za pośrednictwem właściwych władz administracyjnych I-ej instancji, które opinują każde podanie i stwierdzają warunki, uzasadniające zawarcie zamierzonego związku małżeńskiego.

§ 550. O zawarciu małżeństwa na podstawie zezwolenia, otrzymanego od powiatowej komendy uzupełnień, powinna dana osoba zawiadomić komendanta powiatowej komendy uzupełnień, przedstawiając metrykę ślubu“.

Ogłoszenie o święceniach wyższych.

W myśl kan. 998 — 1000 K. P. K. niniejszem poleca się wszystkim WWJXX. Proboszczom, aby, po otrzymaniu niniejszego, w najbliższą niedzielę ogłosili z ambony ludowi, zebranemu na sumie: „Kandydatami do przyjęcia święceń diakonańskich w dniu 29 listopada r. b. są następujący subdiakoni, alumni Seminarjum Diecezjalnego Podlaskiego: Stanisław Olechowski, syn Jana, ur. 8 marca 1902 r. w Lipnikach, par. Samogoszcz; Jan Konopiaty, syn Pawła, ur. 29 maja 1896 r. w Glinnie, par. Brodnia, diecezji Włocławskiej; Wacław Leszkiewicz, syn Jana, ur. 15 kwietnia 1902 r. w Bądkowie, par. Goszczyn, archidiecezji Warszawskiej; nadto kandydatami do przyjęcia kapłaństwa w tymże dniu są następujący diakoni, alumni tegoż Seminarjum: Stanisław Szczepański, syn Jana, ur. 13 marca 1902 r. w Kocku; Józef Naumiuk, syn Jana, ur. 25 sierpnia 1900 r. w Janowie Podlaskim; Józef Wiąckiewicz, syn Jakóba, ur. 13 kwietnia 1897 r. w Tuchowiczu; Tadeusz Pulikowski, syn Ignacego, ur. 7 października 1899 r. w Kocku; Roman Syczewski, syn Piotra, ur. 9 sierpnia 1903 r. w Wohyniu; Bronisław Lubieniuk, syn Franciszka, ur. 1 sierpnia 1897 r. w Kamionce Strumiłowej, archidiecezji Lwowskiej; Wacław Lechowicz, syn Franciszka, ur. 17 czerwca 1901 r. w Komorach, par. Korytnica Węgrowska; Antoni Wielgosz, syn Józefa, ur. 13 czerwca 1893

r. w Żmigrodzie, diecezji Przemyskiej. Ktoby wiedział o jakiej przeszkode, na sumieniu obowiązany jest w ciągu tygodnia zawiadomić o tem proboszcza".

W razie zameldowania przeszkody należy spisać odpowiedni protokół i wraz z opinią o zeznającym przesłać do Kurji najpóźniej do dnia 15 listopada r. b.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Zjazd Sodalicyj Marjańskich uczniów szkół średnich w Częstochowie.

Dnia 4 i 5 lipca r. b. w Częstochowie u stóp Jasnej Góry odbył się prawdziwie imponujący swymi rozmiarami i doniosłością nastroju Zjazd Sodalicyj Marjańskich uczniów szkół średnich z całej Polski.

Młodzieży zjechało się z górą 2000. Reprezentowana była literalnie cała Polska. Nie brakowało tu prawie żadnego miasta. Większe ośrodki dostarczyły po kilka sodalicyj gimnazjalnych (nasze Siedlice miało 2 sodalicyje: gimnazjum im. Bolesława Prusa — 16 i gimnazjum Biskupie — 5).

Program był bardzo obfity. Dn. 4 lipca o godz. 7 m. 15, odbyła się generalna zbiórka wszystkich sodalicyj ze sztandarami i tablicami na placu pod Jasną Górą przy figurze św. Prokopa. Sodalicje ustawiły się czwórkami i, poprzedzone orkiestrami, ze swymi moderatorami i prezesami, odbyły pochód do Kościoła Jasnogórskiego. Pochód był imponujący: na przestrzeni kilometrowej przeciągał z muzyką, w skupieniu i podniosłym nastroju.

Przed uroczystą sumą, celebrowaną przez J. E. Ks. Biskupa Krynickiego, odbyła się generalna Komunia św., do której przystąpiła prawie wszystka młodzież, zebrana w bazylice Jasnogórskiej.

O godz. 9 rano wyszła suma, w czasie której przepiękne kazanie wygłosił b. poseł ks. prałat Wróblewski, proboszcz parafji Najśw. Rodziny w Częstochowie. Na chórze mszę Kempnera wykonał chór uczniów seminarjum nauczycielskiego z Krakowa.

Po śniadaniu, zorganizowanem przez Komitet miejscowy, odbyły się posiedzenia w gmachu I gimnazjum państwowego.

Obradowano w 5 sekcjach (1. Kleryczna, 2. Nauczycielska i maturzystów semin. naucz., 3. Sodalistów akademików i maturzystów gimnazjalnych, 4. Wydziału Wykonawczego i 5. Rady Naczelnej).

Niepodobna wyszczególnić całego szeregu kwestyj poruszanych.

Omawiano sprawę zjazdu, program pracy, ustawę Związku, zadania Rady, miesięcznik, uzupełniano wybory do Wydziału Wykonawczego i Rady Naczelnej, ustanowiono terminy Zjazdów, postanowiono wreszcie, że następny Zjazd Delegatów, VIII z kolei, odbędzie się w Wilnie w najbliższych dniach lipca 1926 r.

W obradach, oczywiście, brali tylko udział Ks. Ks. Moderatorzy, prezesi i delegaci poszczególnych Sodalicyj. Pozostali wiedzali w tym czasie Jasną Górę, ewentualnie Częstochowę. Po południu Sodalicje ze sztandarami, orkiestrami i tablicami z wyszczególnionem miejscem, skąd przybyli, zgromadzili się na placu przed gimnazjum państwowem im. Henryka Sienkiewicza na uroczyste zebranie plenarne Zjazdu.

Zebrańnię zagaił J. E. Ks. Biskup piękną przemową, wskazując na potrzebę zrealizowania sodalicyjnych ideałów: prawdy w życiu, cnoty w czynach i miłości w społeczeństwie. Przemowa była niezmiernie treściwa i przekonująca. Młodzież wysłuchała jej w poważnym skupieniu. Program zebrańnię plenarnego obejmował: 1-o zagańnię prezesa związku, ks. J. Winkowskiego; 2-o życzenia i przemówienia powitalne; odczytano mnóstwo telegramów, z których wyróżniały się depesze, otrzymane od wszystkich prawie Biskupów Diecezjalnych, a przede wszystkim przepiękny telegram wysłany do Ojca św., na który przyszła odpowiedź Kardynała Gaspariego z błogosławieństwem Ojca św., przeczytano odręczne pismo Nuncjusza, arcyb. Laurego, serdecznie gratulujące Zjazdowi, odczytano dalej mocno zredagowaną depeszę do Głowy Państwa, Prezydenta Rzeczypospolitej, Wojciechowskiego, i Episkopatu Polskiego na ręce J. E. Kardynała Dalbora.

Wszystkie depesze witano rześistymi oklaskami, którym nie było końca.

W dalszym ciągu program obejmował: 3-o sprawozdanie prezydium Związku za rok szk. 1924/25, z którego zarysowały się potężne rozmiary organizacji, obejmującej już 118 Sodalicyj z 5091 członkami, pracującymi w 127 Kołach; 4-o wniosek Komisji Kontrolującej o absolutorjum; 5-o odczyt hr. Michała Sobalskiego p. t.: „Młodości! Ty nad poziomy wylatuj”, gorąco oklaskiwany przez młodzież; 6-o Przemówienie sod. Zdzisława Bielińskiego (Lwów l); 7-o Zgłoszenie i uchwalenie rezolucji zjazdowej i 8-o Odśpiewanie hymnu Związku: „Błękitne rozwińmy sztandary”, który wykonali stojąc wszyscy zebrani sodalis — poczem rozwinął się wspaniały manifestacyjny przez miasto pochód.

Istotnie czegoś podobnego Częstochowa nie widziała jeszcze.

Pochód ciągnął się półtora kilometra. Młodzież szła czwórkami, zgrupowana za miastem pod tabliczkami, niesionymi na drążkach, 4 orkiestry gimnazjalne grały na przemian. Prezesi szli na przedzie każdej grupy gimnazjalnej, mając na lewym ramieniu niebieskie opaski. Księża Moderatorzy prowadzili swoje Sodalicje, 14 pięknych sztandarów, niesionych przez chorążych, przepasanych pięknymi błękitnymi szarfami, powiewało majestatycznie.

Pogoda dopisywała. Nastrój był podniosły. Porządek wzorowy. Pochód zatrzymał się na placu przed Jasną Górą u stóp szczytowego ołtarza na wałach. Młodzież ze sztandarami otoczyła wieńcem obraz Matki Boskiej, Królowej Korony Polskiej.

Sodalis Bieliński odczytał rezolucję Ojcu Przeorowi przed podjum na wałach, poczem zabrał głos Ks. Przeor Dr. Markiewicz.

Był to kulminacyjny punkt Zjazdu. Pochyliły się sztandary — zapanowała niezwykła cisza.

Młodzież sodalicyjna w rezolucji przyrzeka odnowienie ślubów praojcowych, pragnie stać wiernie na straży wiary i cnoty, chce być kontynuatorką wiekłej dziejowej spuścizny, a Matkę Bożą Jasnogórską obiera sobie za swą Panią, Królowę, Matkę i Przewodniczkę życia.

Rezolucja zrobiła bardzo silne wrażenie na tłumach, zgromadzonych przed wałami. Bardzo mocne i piękne było przemówienie Ojca Przeora, Stróża Jasnej Góry. Zestawiając różne podniosłe momenty, których był świadkiem na Jasnej Górze, podkreślił niezmierną doniosłość obecnego zjazdu, dumę i radość, które rozszerzają mu

duszę i, przyjąwszy rezolucję, jako akt, mający dziejowe wprost znaczenie, wezwał młodzież do pracy nad odrodzeniem narodu w duchu tych ideałów, których wyrazem była Jasna Góra.

W odpowiedzi na wezwanie wszystka młodzież odśpiewała „Boże coś Polskę”...

Nazajutrz młodzież wysłuchała Mszy św., celebrowanej przez Ks. Winkowskiego, prezesa Związku, przed cudownym obrazem Matki Bożej w Kaplicy. O godz. 9 m. 30, w sali gimnastycznej gimnazjum państw., odbyło się zebranie delegatów sodalicyj związkowych, w czasie którego ks. prezes wygłosił piękny referat o zakładaniu i prowadzeniu sekcji eucharystycznej w sodalicyj, nad którym odbyła się zyskusja.

Po spożyciu wspólnego obiadu w barakach dla pielgrzymów i Schronisku św. Antoniego, młodzież zaczęła się rozjeżdżać popołudniowymi pociągami, z których dwa specjalne wyruszyły do Krakowa i Warszawy.

Zjazd wypadł świetnie. Stwierdził on fakt, że znaczna część młodzieży rozumie, czym jest wiara w narodzie i potrzeba dźwignięcia szerokich warstw społeczeństwa przez odrodzenie moralne. Jest on dokumentem tej tężyzny duchowej, o której zrealizowanie modliły się wielkie duchy Polski z Mickiewiczem i Krasińskim na czele.

„O rzucajcie pieśni, Kwiaty.
Oto idzie — idzie Pan,
A nie smętny, jak przed laty,
Wolny cierniów, gwoździ, ran!

— — — — —
Nie powróci stara klęska. —
Duchem — duchem tryumf dan.
Oto idzie moc zwycięska,
Panujący idzie Pan! Z. Krasiński.

Ks. K. Piotrowski..

Częstochowa, dn. 5 lipca 1925 r.

Odezwa

**w sprawie wykupu z rąk żydowskich kościoła św. Agnieszki
w Krakowie.**

RODACY!

W Krakowie na Stradomiu przy ulcy Dietla l. 36 stoi opuszczony i zapomniany przez społeczeństwo

kościół św. Agnieszki z klasztorkiem

i sterczy jak niema skarga

wśród otaczających go domów, wołając o jak najrychlejszy
ratunek!

Powstał on w roku 996 za Mieczysława I w miejsce pogańskiej świątyni, a po trzykrotnym spaleniu odbudowany został w roku 1558 przez ks. Jana Korzbacha kanonika krakowskiego, wraz z klasztorkiem, w którym mieściły się PP. Bernardynki, ulokowane następnie przy kościele św. Józefa. Z chwilą upadku Ojczyzny, w r. 1795, rząd austriacki zagarnął te budynki na składy siana, a następnie sprzedał je osobom świeckim wraz z gruntami, na których pobudowano domy, tworzące dziś narożnik ulic Dietla, św. Agnieszki i Koletek.

Kościół ten stanowi interesujący zabytek sztuki z drugiej połowy XVI w. i mimo, że od szeregu lat **mieści żydowski skład starego żelazniwa**, mężnie opiera się zębowi czasu i barbarzyństwu ludzi.

Dobudowany doń klasztoryk o 35 ubikacjach, zamieszkały przez **żydów**, zachował dotąd system klasztorno-celkowy ze sklepieniami krzyżowymi i tworzy wraz z kościołem jedną nierozzerwalną całość. Gdyby udało się budynki te jak najrychlej wykupić i odrestaurować, to społeczeństwo odzyskałoby jeden z nader pięknych zabytków i znalazłoby pomieszczenie na **zakład wychowawczo - poprawczy dla nieletnich przestępców, którego tak bardzo dzisiaj potrzebuje**.

Serce się ściska na widok tych zabytków, w których całe wieki wznosiły się modły ku niebu i mimowoli nasuwa się pytanie: dlaczego właśnie w Krakowie, gdzie tyle pamiątek, tak wspaniały zabytek niszczeje? Rumienić się powinniśmy ze wstydu przed obcymi, że blisko półtora wieku znosimy obojętnie profanację tego, co winno być nam najdroższem.

Była, wprawdzie, za czasów zaborczych garstka ludzi, czyniących wysiłki celem ich odzyskania, lecz biernie zachowanie się społeczeństwa sparaliżowało najlepsze chęci, a zebrane wówczas fundusze wskutek przewalutowań i dewaluacji straciły na wartości.

W dniu 1 lipca 1923 r. zawiązał się obszerniejszy Komitet, oparty na zatwierdzonym przez Województwo statucie i pod protektorem **Jego Ekscelencji Księcia Biskupa Adama księcia Sapiehy**, rozpoczął akcję na nowo. Lecz Komitet ten również nie miał szczęścia, bo jego działalność przypadła na ciężkie czasy, spowodowane różnymi wypadkami, dewaluacją marki polskiej i wprowadzeniem złotego. Fundusze, dotąd na ten cel zebrane, wynoszą około 20.000 złotych, co nie wystarczy na wykupno nawet drogą wywłaszczenia, a cóż dopiero na odrestaurowanie. Komitet jednak, mimo natrafianych trudności, wyteża wszystkie siły, aby do wytkniętego celu jak najrychlej dopiąć, i **zdołał uzyskać zakaz prowadzenia handlu żelazem w kościele i opieczętowanie tegoż**, jak również spowodował wykonanie niezbędnych napraw celem zapobieżenia dalszemu niszczeniu, a ponieważ pertraktacje z właścicielem żydem o dobrowolne kupno do skutku nie doszły, **wkrótce poczyni kroki, zmierzające do wywłaszczenia**.

Celem przyśpieszenia akcji, Komitet, uzyskawszy zezwolenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 10 lutego 1925 r., Nr. B. P. 985/25, zwraca się do wszystkich **RODAKÓW** w całym kraju z **gorącą prośbą o przyjście z pomocą przez zbieranie i składanie ofiar**, oraz przesyłanie ich do Pocztowej Kasy Oszczędności w Krakowie, na konto Komitetu Nr. 405,054.

RODACY! Nie ścierpmy dłużej tej hańby naszego imie-

nia! Dźwignijmy tę spuściznę Ojców naszych z profanacji i stwórzmy użyteczny zakład dla upadającej młodzieży! Niechaj każdy odmówi sobie raz jeden jakiejś przyjemności i złoży zamierzony wydatek jako cegiełkę na moralną odbudowę Ojczyzny!

Na intencję ofiarodawców odprawiane będą Msze św. corocznie w wykupionym kościele.

*Komitet ogólnoobywatelski wykupna kościoła św. Agnieszki w Krakowie,
ulica Bożego Ciała L. 26.*

Prezes: **Ks. Józef Górny**, prałat.

Sekretarz: *Ignacy Sarna*, urzędnik sądowy.

W sprawie konserwacji cudownego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej.

Doświadczenia, jakie w ostatnich czasach poczyniono z cennymi starymi obrazami, nakazują przeprowadzić rewizję ich stanu zachowania, by je zabezpieczyć przed niszczeniem. Przejęty troską o przekazanie jaknajdalszej potomności Cudownego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, O. Przeor Paulinów przedstawił na Zjeździe Księży Biskupów, który się odbył w końcu maja b. r. w Warszawie, konieczność zbadania tego cennego obrazu przez fachową Komisję.

Zjazd Księży Biskupów zaprosił Komisję w następującym składzie: J. E. Ks. Biskup Stanisław Zdzitowiecki, Ks. Biskup Antoni Laubitz, Ks. Biskup Antoni Nowowiejski, Dr. Stanisław Tomkowicz, Prof. Jerzy hr. Mycielski, Prof. Wiesław Zarzycki, Prof. Jan Rutkowski, Konserwator Dr. Tadeusz Szydłowski, Dyrektor Zbiorów Państwowych Dr. Stanisław Turczyński, oraz jako przedstawiciel T-wa Opieki nad Zabytkami Przeszłości w Warszawie p. Mik. Piotrowski. Z Zakonu OO. Paulinów wzięli udział w Komisji: O. Przeor Piotr Markiewicz i O. Pius Przeździecki.

Komisja w wymienionym składzie zebrała się w dniu 1-go września b. r. na Jasnej Górze i, po zbadaniu obrazu, nabrała przekonania, że stan Cudownego Obrazu nie budzi obaw, jednakowoż wskazane jest oczyszczenie i zabezpieczenie obrazu na przyszłość, zwłaszcza, że przeszło dwieście lat obraz nie był restaurowany. — Przeprowadzenie tych prac powierzono Prof. Janowi Rutkowskiemu z Warszawy, Kierownikowi Pracowni Konserwatorskiej przy Dyrekcji Zbiorów Państwowych. Nad tokiem prac, które rozpoczęte będą w połowie listopada b. r., a potrwać około 2-ch miesięcy, czuwać będzie wymieniona Komisja.

Ze Związku Misyjnego Kleru.

W dalszym ciągu składki członkowskie wpłacili następujący P. T. Księża:

Oleksy Jakób, Gąska Waclaw, Rozlaszyński Antoni, Odowski Tomasz, Grzymała Czesław, Ufnalski Stanisław, Sidewicz Szymon, Kulaszyński Ludwik, Ziemiański Feliks i Norwind Paweł.

W roku ubiegłym Związek Misyjny Kleru naszej diecezji liczył 199 kapłanów członków, opłacających składki; było to mało, boć jest nas przeszło 260 i wszyscy powinniśmy byli wziąć udział w szerzeniu wiary w Chrystusa, po to bowiem istniejemy. W r. o. jest jeszcze gorzej, gdyż do obecnej chwili zaledwie 127 kapłanów wpłaciło składki choć to już koniec września. Zastanawiano się nad przyczyną takiej opieszałości kapłanów w przystępowaniu do Związku, w opłacaniu składki. Ponieważ przypuszczenia, iż ubóstwo duchowieństwa jest tak wielkie, że nie pozwala wielu na wydatki 10 zł. rocznie na cele misyjne, nie wytrzymuje krytyki, zaczęto jej szukać gdzieindziej... i znaleziono. Winni temu są niektórzy WJKs. Dziekani. Z dekanatów, zarządzanych przez księży dziekanów, którym sprawa misji leży na sercu, wszyscy, albo prawie wszyscy kapłani kondekonalni są członkami Związku i składkę wpłacają najregularniej, gdzie zaś księża dziekani są obojętni na dzieło misyjne i sami składek nie płacą i kapłanów z ich dekanatów Związek między swymi członkami liczy bardzo mało. Jest to smutne, ale prawdziwe! Na 18 dziekanatów naszej diecezji aż **sześciu** w tym roku składki nie wpłaciło!!

Dyrektor diecezjalny *Ks. dr. K. Dębiński.*

Z Tow. Misyjnego.

Od 1 maja do 20 września br. złożyły ofiary na Tow. Misyjne już tylko 4 koła a mianowicie:

N. M. P. w Siedlcach	. . . . .	79 zł. 09 gr.
w Radzynie	. . . . .	313 „ 68 „
w Janowie	. . . . .	28 „ — „
Alumni Seminarjum Duch.	. . . . .	28 „ — „

Od N. Roku 1925 zmalała ilość Kół płacących do liczby 10 a nowych zorganizowało się 5, może tylko dlatego, że miała tam być wizytacja kanoniczna.

Siedlce, dnia 20 września 1925 r.

Ks. Jan Łaski.

skarbnik.

RÓŻNE.

Z Wizytacji pasterskiej.

Ortel-Książęcy w pow. białskim.

W ubiegłym tygodniu cichy zakątek okolicy naszej przeżywał uroczyste chwile przybycia do naszej parafii J. E. Ks. Biskupa Diecezji Podlaskiej.

Po długich latach przesładowań moskiewskich pierwszy to raz przybywał Pasterz Diecezji, by obejrzeć u nas dźwigające się życie religijne, wzrastające po dniach niewoli. Przypnać bo i trzeba, że w zakątku naszym przemoc moskiewska poczyniła wielkie szczyrby

w duszach tutejszej ludności. Wielu, jak np. we wsi Dokudów, pozostało przy prawosławiu, wielu przepojonych zostało jakąś dziwną oziębłością do spraw ogólnych, wielu uległo nawet zatruciu ideami, przywiezionymi z Rosji.

Patrząc od lat kilku na objawy psychologiczne ludności par. Ortel-Książęcy, zdawało mi się, iż ludzie ci niezdolni są do przejęcia się czem lepszym i wznioślejszym. Kiedy sąsiednia parafia w Ortelu Królewskim, choć mniej liczna i mniej zamożna, nie szczędzi kosztów i na utensylja kościelne i postawienie budynków plebańskich i krząta się około wytworzenia zrzeszeń religijno-społecznych i dba o potrzeby szkoły, to w zupełnem przeciwieństwie w Ortelu-Książęcym, nawet zewnętrznie widać zaniedbanie i brak zainteresowania się sprawami ogólnymi.

Miłą więc niespodzianką było przebudzenie się uspionych dusz w par. Ortel-Książęcy.

Na wieść o przyjeździe N. Pasterza zaczęto grodzić parkan około kościoła, wyporządkowano tróchę cmentarz kościelny, wybudowano bramą tryumfalną i kościół przybrano girlandami z kwiecica. Pokłócono się wprawdzie, nazwalano win na drugich, lecz w końcu dobre dążenia wzięły górę i zjednoczono siły do pracy.

W piątek wieczorem, dn. 28 sierpnia b. r., przybył N. Pasterz, otoczony młodzieżą na barwnie przystrojonych koniach. Przy bramie tryumfalnej zebraną ludność parafji powitał N. Pasterz staropolskim: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”. — Na czoło gromady wysunęli się poważni gospodarze i, wręczając chleb i sól, witali N. Pasterza w serdecznych słowach, prosili o błogosławieństwo w ich pracy. Błogosławił N. Pasterz ludowi swemu i życzył, by Bóg tego chleba dawał tak dużo, iżby głodnych tu nie było, a iżbyście mogli zawsze wszelką biedę i nędzę wypracowanym przez was chlebem wspomagać.

Łzy rozrzewnienia zaczęły się pojawiać na oczach starszych, lecz wkrótce uśmiech przez łzy na twarze zawitał, bo przed Pasterzem stanęły trzy małe dziewczątka w bieli z bukietami kwiatów, i w miłych wierszykach witały Pasterza i wyjawiały uczucia miłości do wiary katolickiej i do lubej Ojczyzny.

Uśmiechał się Pasterz, a ściskając za główki dzieci, błogosławił im, by wyrosły na dzielnych katolików, pożytecznych dla Ojczyzny i na pociechę rodzicom.

Przy śpiewie pieśni kościelnej udano się do kościoła, gdzie, po mowie przywitalnej, N. Pasterz odprawił nabożeństwo za zmarłych, pobłogosławił parafjan i udał się na plebanję. Tu delegaci ludności prawosławnej ze wsi Dokudów prosili N. Pasterza, by raczył nawiedzić ich wioskę.

Od wczesnego ranka w sobotę rozpoczął N. Pasterz pracę wizytacyjną. Obejrzenie świątyni, aparatów liturgicznych, katechizacja dzieci, udzielanie Sakramentu Bierzmowania, osobiście wygłoszone kazanie na sumie, przyjęcia interesantów wypełniły szczerlnie czas aż do popołudnia.

Po przedkiem spożyciu skromnego obiadu na plebanji, N. Pasterz, spełniając obietnicę, daną ludności prawosławnej w wiosce Dokudowie, udał się tam, mimo deszczu i fatalnej drogi.

Wioska Dokudów, w większej liczbie mieszkańców prawosławnego wyznania, pozostająca pod wpływem nieprzyjaznej Polsce agi-

tacji, nie cieszy się w okolicy opinią przywiązania do wskrzeszonej Ojczyzny, to też z uczuciem niedowierzania zapatrywałem się na wziętę naszego Pasterza w Dokudowie.

Tutaj i Czerwona Moskwa i Świętojurcy ducha swego szczepią. • Przypatrywałem się więc z nieufnością, w jaki to sposób odbędzie się przyjęcie katolickiego polskiego Biskupa?

Po otrzymaniu wiadomości, iż Ks. Biskup przyjedzie, w wiosce robi się wieczorem ruch momentalnie. Jedni biegną naprzeciw drodze, inni wiozą drzewo na wybudowanie bramy tryumfalnej, i w ciągu nocy i do południa wioska przybiera uroczysty wygląd.

Przybliża się godzina spodziewanego przyjazdu N. Pasterza. Przed każdą chatą zjawia się stolik z obrazem, chlebem i solą. Przy bramie tryumfalnej tłoczą się ludziska od najstarszych do najmłodszych tak licznie, iż jestem pewny, że nikt w domu nie pozostał, a nad wszystkimi widać siwą głowę i poważną wyniosłą postać Prokopa Szydłowskiego, który z chlebem i solą oczekuje przybycia N. Pasterza.

Słychać z dala tętent banderji i wkrótce zajeżdża N. Pasterz w asystencji dziekana z Białej, Ks. Prałata Romanowskiego:

„Pochwalony Jezus Chrystus!” gromkie: „Na wieki” i Pasterz staje przed gromadą. Schyla się przed Biskupem wysoka postać Szydłowskiego i opowiada Pasterzowi cierpienia ludu. — „Przez dwieście czterdzieści lat istniała tu parafia i w jedności wiary, choć różnym obrządku, miłowaliśmy się wzajemnie. Przyszedł wróg z Moskwy, rozdzielił nas i zaszczerpił nienawiść. Dziś pragniemy znów jedności, przyjmij nas Pasterzu do Kościoła Katolickiego, a zostaw nam obrządek, w którym przywykliśmy Boga chwalić” — brzmią słowa starca wśród ciszy.

Łzy napływają do oczów, tu i tam słychać głębokie westchnienie. Pasterz błogosławi chleb i w dłuższej przemowie tłumaczy ideę powszechności Kościoła we wszystkich językach i narodach, oraz ideę jedności pod zarządem jednego Najwyższego Pasterza, ustanowionego przez Chrystusa Pana.

„Do Kościoła Katolickiego was przyjmuję, starać się będę, byście mieli kapłana wschodniego obrządku, a miłość Chrystusowa łączyć nas będzie w pracy około zbawienia dusz i w pracy dla dobra ukochanej naszej Ojczyzny. My niesiemy wam miłość od Chrystusa, a tym, którzy was uczą nienawidzić, nie wiercie, bo od szatana posłannikami są” — kończy N. Pasterz.

Formuje się pochód do kapliczki na miejscowy cmentarz grzebalny. Deszcz rześisty zaczyna padać, a Pasterz z ludem chce iść pieszo.

Starzy zwracają się z zapytaniem, czy mogą co „po swojemu” zaśpiewać? „Śpiewajcie, jakoście dawniej śpiewali” mówi Ks. Biskup. Chwilę wyczekuje, jaką to pieśń „dawną” lud tutejszy zaśpiewa i zdumienie moje nie ma granic, bo oto po chwili rozbrzmiała pieśń starodawna, lecz nasza wspólna, a tak głęboko ukochana, a dziś starym głosem rozpoczęta: „Serdeczna Matko”.

Słucham i wierzyć uszom nie chcę! Przecież to ludność prawosławna, przez tyle lat kształcona w nienawiści ku wszystkiemu, co polskie, lud, któremu tłumaczą dziś jeszcze, że byle bolszewizm w Rosji ustał, to Rosja położy swą potęgę na ziemi polskiej, lud, którego straszą, by nie szedł do jedności z Kościołem Katolickim, choć-

by nawet we wschodnim obrządku, bo to jest „mostek”, prowadzący do „opolaczenia” tutejszego ludu. Wioska Dokudów, mająca z pośród swoich jednego biskupa i jednego duchownego prawosławnego, dotychczas działających, a więc związana bliżej z prawosławiem i oto dziś wita katolickiego polskiego biskupa słowami ukochanej pieśni polskiej!

Jakże kruchą jest polepa rusycyzmu, nalepiona na serca tutejszego ludu! Słowa miłości i pragnienie jedności rozbiły kruche nalepki agitacji rosyjskiej, a twarde serca nie dały się znieprawić.

Po modlitwie za zmarłych prześladowanych i prześladowców, ks. Biskup, żegnany ze łzami rozrzewnienia, odjechał do Ortela-Książęcego, gdzie pojazdy i liczna banderja, przybrana w kolory biały i amarantowy, pod wodzą młodego p. Ługowskiego, oczekiwały, by N. Pasterza przeprowadzić do parafji Piszczac.

Ostatnie słowa pożegnania N. Pasterza, wzywające do jedności i wspólnej pracy, może zachęcą parafjan Ortela-Książęcego do większych wysiłków ku tym ideałom. (*Podlasiak*, Nr. 36, 1925 r.).

Szkic wizyty pasterskiej, odbytej w 1925 r. przez J. E. Ordynarjusza.

Zgodnie z decyzją, ogłoszoną w „Wiadomościach Diecezjalnych Podlaskich” Nr. z Marca rb., J. E. Ordynarjusz wyruszył na wizytację pasterską. Towarzyszyli Mu kanclerz Kurji prałat Wilde i kanonik Olędzki. Do Hadynowa wypadło jechać przez Mordy.

Było to pierwszego Maja. Promienie wiosennego słońca rozjaśniały niebo i życiodajnym ciepłem spływały na rośliny i twory.

Ze stacji Siedlice pociąg wyruszył o 11,35 przed południem. Na stacji Mordy, w zastępstwie bawiącego na urlopie ks. kan. Woyno, gości powitał i podejmował obiadem ks. wikary Nienałtowski. Zawsze uprzejmy właściciel dominjum Mordy, p. Przewłocki, służył ekwipażami, zaprzęgniętymi w czwórki pięknych arabsów, by Ekscelencję z asystą przewieźć do Hadynowa. Od Mordów droga bita prowadziła. — Na prawo i lewo jadących rozścielały się łąny zasiane zbożami, wzrostem budzącymi jak najlepsze nadzieje: ozime zboża pęczniały przed kłosem, jarzyny ubierały ziemię w zieleń, kończyny zwierały swe liście i pąkowania. Na granicy Mordzkiej i Hagynowskiej parafji liczny zastęp zachowawczych banderzystów powitał Jego Ekscelencję, prosząc o pozwolenie towarzyszenia przy pojeździe i o błogosławieństwo dla Hadynowianków. Już w wiosce Łepkach Hadynowscy parafjanie przy wystawionej bramie tryumfalnej, ofiarując Pasterzowi chleb i sól, zaznaczyli swe szczęście z oglądania Następcy Apostołów. Najdostojniejszy Pasterz swoim zwyczajem ułamał ofiarowanego sobie chleba, w gorących słowach przemówił do obecnych, wyrażając umiłowanie tej ziemi, na której stał i tych dusz, do których przybywa z Błogosławieństwem Bożym, zaprosił żartobliwie na ingres i pożywając ułamany kęsek chleba, dobrotliwie rozmawiał z rzeszą, cisnącą się do rąk Pasterza.

Chaty wiosek, przez które wypadło Ekscelencji przejeżdżać, miały wystawione obrazy i były odświętnie zielenią przybrane. W Hadynowie przy tryumfalnej bramie, górującej nad ciżbą ludzką, przemawiając od rolników, chlebem i solą witał Ekscelencję parafjanin

Osiński, drobny rolnik; nauczyciel Parafjaniuk, wyrażał uczucia nauczycielstwa, pracującego tutaj pod hasłami Bóg i Ojczyzna; od zrzeszonej młodzieży młodzieniec upewniał Pasterza, iż tutejsza młodzież chce być ozdobą Kościoła i Ojczyzny, a w imieniu dziatwy z wierszykiem dziewczynka wiązanek kwiatów Eksceleńcji złożyła. Najdostojniejszy Pasterz każdej grupie słowo serdeczne odpowiedział i na duchu podniósł.

Przyodziawszy szaty pontyfikalne, ze zwykłą pieśnią „Kto się w opiekę” procesjonalnie udał się do świątyni. Adoracja Sanctissimi, pasterskie błogosławieństwo dla wiernych, przemowa Eksceleńcji, w której słuchaczom przypomniał, czego 5 lat temu od nich, z wizytacji odjeżdżając, żądał, jako Biskup, dla podniesienia moralnego stanu i materialnego wyglądu parafji, podany program wizytacji przez dni terażniejszego pobytu, procesja i modły za zmarłych, błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem, procesjonalne odprowadzenie Eksceleńcji do plebanji — i to zakończyło ingres.

Znany jest cel wizytacji biskupich. W tej serji wizytacji prócz szafowania Sakramentu Bierzmowania, głoszenia nauki Chrystusa, Jego Eksceleńcja naocześnie chciał zobaczyć, jak w parafjach postąpiło wprowadzenie w życie statutów Synodu diecezjalnego, odbytego w 1923 roku i jaka jest praca duchowieństwa w szkolnictwie. Faktem jest, że w dniach swej wolności Polacy rozgadali się i mnóstwo dobrych postanowień omówili i uchwalili, lecz czy to dla zużycia sił przy gadaniu, czy to, iż w woli Polaków historyczna wada pokutuje (umiano zdobyć się na piękną Konstytucję 3-go Maja, ale do wykonania jej uchwał przystąpić nie umiano) czy to, iż większość chorobliwie w pamięci trzyma, co im, a nie co od nich należy się — Polska inaczej na papierze, niż w rzeczywistości przedstawia się. Przeciwdziałanie znanym wadom naprawę bezspornie sprowadzi.

W dniu 2 maja od rana niebo było zaciemnione chmurami, lud jednak ścigał do Hadynowskiej świątyni. Najd. Pasterz o 8 godz. dopełnił oględzin kościoła, zakrystji, szat i sprzętów liturgicznych. Odprowadził Mszę św., podczas której bardzo licznie przystępujących zasilili Komunią św. Po śniadaniu odwiedził dziatwę w ich szkołach: w Hadynowie, gdzie uczy się 73, w Olszance (41 dziecko) w Szydłowie (60 dz.) i w odległej o 4 klm. Mszannie (32 dz.). Jego Eksceleńcja wysłuchał sprawozdania kierowników o szkole, polecił w niektórych szkołach Ks. Proboszczowi przeprowadzić lekcję religji, a w Mszannie sam poprowadził taką lekcję. Działwa wszędzie robiła dodatnie wrażenie, a jasne twarze dzieci, pociągniętych dobrocią Pasterza, których i obdarował obrazkami ze swą podobizną i błogosławieństwem wzmocnił, z żalem żegnały Biskupa. Eksceleńcja w Mszannie zwizytował także kościółek pounicki. Jest to nieduża świątynia, przed wielką wojną z cegły zmurowana na miejsce dawnej drewnianej, czysto utrzymana i zaopatrzona w najniezbędniejsze aparaty liturgiczne. Plebanję drewnianą zajęli przygodni? lokatorzy, a w organistówe mieści się szkoła. Mieszkańcy Mszanny prosili Biskupa o utworzenie u nich probostwa i przysłanie im duszpasterza, na co Eksceleńcja wyraził zgodę, o ile będzie miał dosyć kapłanów, o których przymnożenie liczby polecił proszącym modlić się. Po powrocie z Mszanny Eksceleńcja bierzmował i wygłosił o tym Sakramencie naukę; po obiedzie, podczas Majowego nabożeństwa, do zgromadzonych wiernych miał naukę

o czci Marji, a wieczorem odwiedził zrzeszoną młodzież i był na ich przedstawieniu utworu p. t. „Za unitów”.

3-go Maja była Niedziela. Ekscelecja odprawił Mszę św., bierzmował, podczas sumy modlił się, siedząc na tronie, poczem z przygotowanej na dworze ambony przemawiał do wiernych o uroczystości Królowej Korony Polskiej, w tym roku po raz pierwszy świętowanej w narodową uroczystość 3-go Maja. Odśpiewaniem Te Deum laudamus, modłów za Ojczyznę i pieśni „Boże coś Polskę” zakończono sumę.

Zgromadzonej dziatwie, młodzieży i ludowi obecny jeneralny sekretarz do spraw społecznych, ks. Ławicki, z nauczycielstwem dopomógł urządzić krótki pochód z defiladą przed Najdostojniejszym Pasterzem. Na pagórku za Hadynowem deklamacyjami dziatwy, śpiewami, przemówieniem nauczyciela, P. Parafjaniuka, i ks. kan. Olędzkiego i odśpiewaniem Roty urozmaicono to zaimprovizowane zgromadzenie pod gołym niebem.

Po obiedzie, po stwierdzeniu, że w parafji Hadynów nabożeństwa do norm, ujednostajniających diecezję, dostawiano, że kancelarję w przepisane synodem księgi zaopatrzone; że praca administracyjna, oświatowa i uspołeczniająca objęta akcją z plebanji, Jego Ekscelecja udał się do kościoła i po raz ostatni na tej wizycie przemówił do Hadynowskich parafjan: wyraził swą radość, że mógł poświęcić sprawione przez nich organy nowe, zostawił polecenia, co robić w parafji należy dla jej rozwoju, błogosławił całą parafję i po zwykłych modłach, z pieśnią „Pod Twoją obronę”, w procesji zdążył do ekwipażu, który miał wieść Apostolskiego Następcę do Próchenek. Okrzyki: „niech żyje Najdostojniejszy Pasterz” długo rozbrzmiewały w powietrzu, sznury banderzystów defilowały po bokach ekwipażu, przysłanego przez P. Marchockiego, z którego jadący Biskup Podlaski na prawo i na lewo błogosławił Podlaski lud, i jego mienie, i jego chaty.

Ks. O.

VI. Polski Kongres Przeciwalkoholowy

Pod protektoratem

J. E. Ks. Bisk. Dr. Hlonda i Pana Wojewody Biłskiego

odbędzie się

w dniach 25, 26 i 27 września 1925 roku w Katowicach, w Teatrze Miejskim.

Rodacy!

Wzywamy Was na ważne narady. Trzeba nam podjąć na nowo wspólny trud, aby naród nasz wyzwolić z pęt alkoholizmu. Wszystkie kulturalne narody uznają dziś zgodnie, że walka z tą plagą jest konieczna, by ochronić rodziny i narody całe od zwyrodnienia, by zapewnić postęp kultury, a sprostać wymaganiom coraz trudniejszej walki konkurencyjnej w przemyśle i handlu. Inne narody wyprzedziły

nas znacznie w tych szlachetnych dążeniach. Jednakże dłużej już tak być nie może! Przecież coraz lepiej pojmujemy, że po wojnie alkoholizm nasz poczynił poważne spustoszenia i nie przyczynił się bynajmniej do powszechnego szczęścia i dobrobytu, że naprawa stosunków moralnych i zdrowotnych dokona się tem szybciej, im energiczniejszą podejmiemy z tą nieszczęsną chorobą społeczną walkę. A zatem z podwójną gorliwością i energią zabierzmy się do pracy i to wszyscy, bez względu na poglądy polityczne, społeczne lub wyznaniowe. Uczynimy co do nas należy. Wówczas Opatrzność Boża, której zawdzięczamy odzyskany był nasz polityczny, pozwoli nam doczekać czasów pomyślniejszych dla całego narodu. W walce z alkoholizmem musimy sobie pomagać rząd i społeczeństwo. To też serdecznie zapraszamy czynniki państwowe i samorządowe, Kościół i szkołę, prasę i organizacje społeczne do Katowic na VI. Polski Kongres Przeciwalkoholowy.

Polska Liga Przeciwalkoholowa (—) *prof. E. Piasecki*

Związek Katolików Abstynentów „Wyzwolenie”

(—) *prof. P. Gantkowski*

Polski Związek Księża Abstynentów (—) *Ks. prob. Niesiołowski*

Filarecki Związek Elsów (—) *Gierczyński, naucz. gimn.*

Związek Nauczycieli Abstynentów (—) *dr. L. Posadzy*

(—) *A. Seelieb, naucz. gimn.*

Za Studentów Abstynentów Krakowa i Poznania (—) *J. Lubos*

(—) *J. Sobaszek*

Związek Harcerstwa Polskiego (—) *hr. R. Bniński*

Śląski Komitet Wykonawczy (—) *Dr. Dąbrowski, prezes*

(—) *J. Skraburski, sekretarz. Katowice, Gliwicka 5.*

Komitet Kongresowy w Warszawie (—) *J. Szymański, ul. Żórawia 21.*

Komitet Centralny w Poznaniu *Sekretariat Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej Aleje Marcinkowskiego 1.*

Pamiętajmy o Polskim Towarzystwie Misyjnym!

Istniejące od 1921 r. w Polsce Towarzystwo Misyjne ogłosiło niedawno swe sprawozdanie z przychodu i wydatków Rady Głównej Towarzystwa. Ogólny przychód wyniósł od r. 1921 do 31 grudnia 1924 r. 9,295,596,896 mk. p. i 5,986 zł. 82 grosze. Wydano w tymże czasie 1,700,075,091 marek i 3,963 zł. 62 grosze. Pozostało więc na rok 1925 6,233 zł. 17 groszy. Tyle mówią ogólne sumy. Dla zrozumienia tych obrotów przyjrzyjmy się poszczególnym pozycjom:

Na dochód złożyły się składki członków Towarzystwa do Kół parafjalnych, a z Kół przez Rady diecezjalne odsyłane do Rady Głównej. Do tego przychodzi część składek, zbieranych w kościołach na święto Trzech Króli, częściowo przekazywanych przez kurje biskupie Tow. Misyjnemu, oraz ofiary rozmaitych osób, przesyłane wprost do Rady Głównej Towarzystwa Misyjnego. W tej pozycji widzimy w r.

1922 około 7 i pół milionów mk., w r. 1923 około 183 miliony, w r. 1924 około 7 miliardów i 4.278 zł. Sumy pozornie spore, szczególnie te głośne miliardy w okresie dewaluacji pieniądza. Ale uprzątnijmy sobie, że sumy owe dają w rezultacie coś niewiele ponad 8 tysięcy zł. Jest to chyba więcej niż mało! Wynika z tego, że tysiąc katolików składał rocznie 13—14 gr. na rzecz Polsk. Tow. Misyjnego.

W następnej pozycji widzimy rubrykę wpływów bezpośrednich do Rady Głównej. O ile wiemy, pozycja ta w postaci około 1.800 zł. powstała z umiejętnych zabezpieczeń skarbu Towarzystwa w okresie dewaluacji. Dalej widnieje kwota około 650 zł. za druki Towarzystwa, dostarczane Kołom i wreszcie sumy przechodnie t. j. kwoty, składane Towarzystwu na cele specjalnie określone, jako to na intencje mszalne dla księży w Rosji, na pomoc księżom uwięzionym i t. d. Ta ostatnia pozycja przyniosła Towarzystwu 69,375,707 mkp.

W wydatkach znajdujemy znikome sumy, nie przechodzące paruset złotych na wydatki pocztowe... Jeszcze mniej kosztowało biuro Rady Głównej, w którym praca biurowa prowadzona była bezinteresownie; tylko papier, opakowania przysyłek itp. pociągnęły bardzo nieznaczne wydatki.

Musimy przyznać, że nie doceniamy w Polsce doniosłości idei Polskiego Tow. Misyjnego. Społeczeństwo katolicko-polskie powinno większą na nie zwrócić uwagę. Nie chodzi o nadzwyczajne rzeczy. Polska ma, dajmy na to, 20 milionów katolików. Niechby się każdy obłożył 10 groszami miesięcznie, byłoby miesięcznie 2 miliony złotych, a rocznie 24 miliony złotych. A 10 groszy tak niedużo, nie jeden mógłby dać i złotego, i kilka złotych i tak bez większego wysiłku można mieć dziesiątki milionów złotych. A do tego potrzeba tylko: zrozumienia idei i odrobinę dobrej woli, która nawet biedaków zmienia w jałmużników.

A. O. - K.

Instytut Misyjny w Lublinie.

Jednocześnie z lekcjami w seminarjum dyecezjalnem Lubelskiem rozpoczęły się naukowe zajęcia w Instytucie Misyjnym w Lublinie, utrzymanym przez Towarzystwo Misyjne.

Liczba alumnów w tym roku w Instytucie prawie się podwoiła, bo gdy rok zeszyły szkolny zakończono z 8 alumnami, obecnie ich będzie 15. Wśród alumnów jest 3 z Rosji Azjatyckiej (2 z Władystockiej diec., 1 z Wikarjatu Ap. Syberyjskiego), 2 z b. Petersburskiego seminarjum, reszta z Polski.

Powołań byłoby znacznie więcej, ale szczypty lokal Instytutu narazie nie pozwala na powiększenie zakładu. Należałoby więc przystąpić do rozbudowy siedziby Instytutu, ku czemu sprzyja duży plac ale potrzeba na to sporych funduszy, na co zresztą Polska powinna się zdobyć.

Katolickie Towarzystwo Wydawnicze

Spółka z ogr. odp. Warszawa, Podwale 4. Tel. 15-95. Konto P. K. O. 10-703.

Do organizacji katolickich.

Staraniem Katolickiego Towarzystwa Wydawniczego wyjdzie na rok 1926-ty „Polski Przewodnik Katolicki”, który postawił sobie za zadanie podanie możliwie dokładnych wiadomości o wszystkich organizacjach katolickich w Polsce. Ponieważ jednak redakcja może nie posiadać wszystkich adresów, a nie chciałaby nikogo pominąć, więc tą drogą zwraca się do wszystkich stowarzyszeń, sodalicyj, związków, bractw, konfraternij, archikonfraternij, konferencji i towarzystw katolickich w Polsce z prośbą o nadsyłanie pod adresem Katolickiego Towarzystwa Wydawniczego następujących informacji: 1) nazwa i dokładny adres organizacji, 2) cel i zadania organizacji, 3) data założenia, 4) ilość członków (członkiń), 5) nazwiska członków (członkiń) zarządu, 6) krótki rys działalności organizacji od chwili jej powstania, 7) wykaz oddziałów (o ile istnieją) oraz instytucji, prowadzonych lub założonych przez organizację, 8) warunki przyjmowania członków (członkiń) 9) warunki tworzenia oddziałów (jeżeli statut organizacji to przewiduje).

Organizacje proszone są jednocześnie o przesłanie redakcji „Polskiego Przewodnika Katolickiego” po dwa egzemplarze drukowanego statutu, lub jednego odpisu statutu, jeżeli drukowanych nie posiadają.

Koszt przesłania wymienionych informacji jest drobny, a pożytek społeczny z zebrania tych wszystkich wiadomości razem ogromny.

Adres Katolickiego Towarzystwa Wydawniczego: Warszawa ul. Podwale № 4.

Wydawnictwa dla młodzieży. W obecnym sezonie, gdy praca nad młodzieżą w organizacjach (Stowarzyszeniach, Sodalicyjach, Żywym Różańcu itd.) się ożywia, zwracamy uwagę na wydawnictwa centralnej na całą Polskę instytucji „Zjednoczenia Młodzieży Polskiej”. Wydawnictwa te ma na składzie diecezjalny Sekretariat Jeneralny, a na składzie głównym S. A. „Ostoja” Poznań, Pocztowa 14. Wychodzą tam czasopisma: Kierownik Stowarzyszeń Młodzieży (dla zarządów), „Przyjaciel Młodzieży” (dla chłopców), „Młoda Polka” (dla dziewcząt). Pisma te przynoszą dużo materiału do pracy w Stowarzyszeniach, także wykłady, deklamacje, monologi itd. Dla parafii, w których młodzież nie jest zorganizowana, jest rozpowszechnianie czasopism powyższych jednym z najważniejszych środków do roztoczenia opieki nad młodzieżą i do przygotowania gruntu pod organizację. Nadto wydało Zjednoczenie podręczniki do pracy nad młodzieżą, pomoce organizacyjne, jak druki, sztuczki teatralne, materiały na wieczornice itd. Dokładny spis wydawnictw podają katalogi.

Duszpasterstwo dzieci. „Mały Świątek”. Jednym z bardzo ważnych czynników w duszpasterstwie dzieci jest rozszerzanie w parafii odpowiedniego, w duchu katolickim redagowanego, czasopisma.

Niniejszem zwracamy uwagę na takie pismo; jest niem miesięcznik obrazkowy „Mały Świątek”, wydawany w Poznaniu przez Zjednoczenie Młodzieży Polskiej, a redagowany przez X. proboszcza Szumana. Administrację pisma prowadzi S. A. „Ostoja” w Poznaniu, przy ul. Pocztowej 15.

„Mały Świątek” doborem swej treści jakoteż taniością zasługuje na to, by go rozszerzać jak najwięcej przy każdej sposobności, w kancelarii parafjalnej, przy pomocy rodziców i nauczycielstwa, z ambony itd. Sprawa ta jest tem ważniejsza, że pisemka dla młodzieży, prowadzone w duchu niekatolickim, prowadzą wielką agitację, by zyskać jak najszersze koła czytelników. W parafjach, w których już będzie zaprowadzony „Mały Świątek”, nie znajdzie agitacja ta odpowiedniego podłoża. Po numery **okazowe** „Małego Świątka”, które się rozsyła za darmo, należy się zwracać do S. A. „Ostoja”, Poznań, Pocztowa 15.

BIBLIOGRAFJA.

Marja Loyola, Matka. „Powitanie Pana Jezusa w Komunii Świętej”. Wydawca ks. Herbert Thurston S. J. Tłumaczone z angielskiego przez Teresę Wodzicką. Warszawa 1924. Księgarnia „Kroniki Rodzinnej” str. 332.

Zasłużona wydawnictwami religijnymi księgarnia „Kroniki Rodzinnej” w Warszawie jako n. 3 „Biblioteczki Eucharystycznej” dała nowe wydanie znanej i cenionej pracy ascetycznej „Powitanie Pana Jezusa w Komunii Świętej”.

Angielski Jezuita O. Herbert Thurston przygotował do druku oryginał tej pracy i opatrzył przedmową, którą umieszczono w niniejszym przekładzie. Pisarz ten kładzie nacisk na wartość głównych myśli, które rzuca pobożna autorka i poddaje czytelnikowi w rozmyślniach przed i po Komunii św.

Istotnie, osoby częściej przystępujące do Komunii św. znajdują w książce Matki M. Loyoli ożywczy dla pobożności pokarm. 37 takich rozmyślań pomoże do duchownej rozmowy z Boskim Mistrzem, który miłościwie stał się pokarmem naszej duszy.

Przekład p. Teresy Wodzickiej zasługuje na uznanie, tłumaczka bowiem umiała tekst opracować w sposób taki żywy, że zdaje się być oryginalnym polskim.

To też wdzięczność należy się księgarni, „Kroniki Rodzinnej”, że odnawiając tę dobrą książeczkę, dopomogła zwolennikom literatury ascetycznej do korzystania z cenionego i poszukiwanego dziełka.

Cz. Bp.

Makłowicz Józef, ks. Nauka wiary i obyczajów dla niższych oddziałów szkół powszechnych. Wydanie czwarte z 37 ilustracjami. Lwów, 1925. Nakładem autora str. 160.

Znany autor podręczników do nauki religii, ks. J. Makłowicz we wstępnych „Objaśnieniach” (str. 3 — 4) ostrzega, że wydana książka ma być podręcznikiem dla uczniów IV oddziału szkół powszechnych. Autor trzymał się programu, zatwierdzonego przez Zjazd Biskupów Polskich (29 sierpnia 1919 r.) i przez Ministerstwo W. R. i O. P. a nawet poczynił znaki, jak ma wykładający korzystać z niniejszego podręcznika, by wypełnić wyżej wymieniony, a obowiązujący wszystkich, program nauczania. W ten sposób autor ułatwia wykładającemu spełnienie obowiązku bez ustawicznego zaglądania do programu. Przytem ks. Makłowicz poczynił znaki, jak z tej książki korzystać przy nauczaniu religii w innych oddziałach (I, II i III).

Wydanie 4-te zasługuje na uznanie, jako staranne, wykład przedmiotu daje jasny, przystępny. Jak informuje napis na okładce, Ministerstwo W. R. i O. P. książkę omawianą zatwierdziło d. 18 czerwca 1924 r. Nr. 1911/24, jako podręcznik. Polecamy dla uczniów szkół powszechnych.

Makłowicz Józef, „Śpiewniczek religijny”.... dla młodzieży szkolnej. Lwów, 1925. Nakładem autora. Wydanie drugie, str. 64 (format mały).

Książeczka ta zawiera wszystkie pieśni religijne, na cały rok (okresowe, świąteczne i przygodne). Ponieważ w książeczkach do nabożeństwa brakuje często takowego pełnego zbioru, to też polecamy wydawnictwo niniejsze uwagę ksks. Prefektów, by je rozpowszechniali wśród młodzieży.

Cz. S.

WŁOCŁAWSKA FABRYKA
Wyrobow z Kutego Żelaza
JÓZEFA SKROBECKIEGO

we Włocławku, ulica Biskupia (w domu własnym)

— Egzystuje od roku 1890. —

Wykonywa wszelkie roboty ślusarsko-kowalskie, specjalnie dla KOŚCIOŁÓW, z dostawą franco do ostatniej stacji drogi żelaznej, po cenach nader umiarkowanych, z całkowitą dokładnością i z najlepszych materiałów, mianowicie: o k n a wszelkich stylów, drzwi, balustrady do presbiterjum, Krzyże, ogrodzenia, bramy kościelne i cmentarne. —

Fabryka w przeciągu lat 35 wykonała roboty do 350 z górą kościołów w Królestwie Polskim i Cesarstwie, na co posiada liczne zaświadczenia i podziękowania od specjalistów i osób wysoko postawionych, między innymi od ś. p. Biskupa Bereszniewicza za artystyczne wykonanie robót do Katedry Włocławskiej i od W-ych Księży Proboszczów za sumienne wywiązanie się z robót. —

ZAKŁADY INTROLIGATORSKIE

— — S-ka z ogranicz. odpow. — —

Siedlce, ul. Sienkiewicza Nr. 46.

Oprawa książek od najskromniejszych do najwykwintniejszych, wszelkie roboty galanteryjno-introligatorskie, wytwórnia zeszytów szkolnych, ram i ramek, oraz odnawianie starych ram.

ORYGINALNE KADZIDŁO

5 KLG. CZYSTEGO NATURALNEGO BURSZTYNU ŚRUTOWANEGO (nie proch) ZA ZALICZKĄ 20 ZŁ. WYSYŁA

— PIERWSZA —

POLSKA MOTOROWA SZLIPIERNIA BURSZTYNU

GDYNIA - P. TRZEŚNIAK - GDYNIA

OBRAZY DO OŁTARZY STACJE MĘKI PAŃSKIEJ

✂ maluje artysta malarz ✂

Bolesław Emil Swinarski

Siedlce, ulica Florjańska Nr. 1,
sklep „Ozdoba” przy kościele św. Stanisława,

oraz prowadzi roboty ściennie-dekoracyjne w stylach: romańskim, gotyckim, renesans, barocco, farbami olejnymi, klejowemi, wykonywa roboty od najskromniejszych do najbogatszych. Ceny przystępne.

!!! SWÓJ DO SWEGO !!!

WIELEBNEMU DUCHOWIEŃSTWU I WSZYSTKIM
BRACTWOM I STOWARZYSZENIOM RELIGIJNYM
I ŚWIECKIM
POLECAMY
— NASZĄ —

SKŁADNICE ZW. STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY POLSKIEJ KATOLICKIEJ

Siedlce, ul. Florjańska Nr. 1.

Zaopatrzoną w wszelkiego rodzaju książki, świece kościelne, kadzidła i dewocjonalja, jako to: różańce, krzyże, krzyżyki, figury, szkaplerze, medaliki, obrazki i t.p., komże, alby, stule, koloratki i przybory kancelaryjne.

Usługa skóra!

Ceny Konkurencyjne!

Zarząd Składnicy *X. Stanisław Ławicki.*

Redaktor **Ks. Marjan Stefanowski.**